

**מנורה מבטחים
והסתדרות המהנדסים
ניהול קופות גמל בע"מ**

דוח תקופתי לשנת 2011

מנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2011

מוגש בזאת דו"ח שנתי בהתאם להוראות חוזר גמל 2005-2-20, לשנת 2011 :

שם התאגיד : מנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ

מס' חברה : 52-002771-5

כתובת : ז'בוטינסקי 7, רמת גן

טלפון : 03-7567333

פקסימיליה : 03-7567300

תאריך המאזן : 31 בדצמבר 2011

תקופת הדו"ח : 1/1/2011 – 31/12/2011

3	<u>חלק ראשון: דו"ח על עסקי התאגיד.....</u>
4	<u>פרק א': תאור ההתפתחות הכללית של עסקי התאגיד.....</u>
8	<u>פרק ב': מידע אחר.....</u>
20	<u>פרק ג': קרנות השתלמות.....</u>
24	<u>פרק ד': עניינים הנוגעים לפעילות החברה בכללותה.....</u>
48	<u>חלק שני – דו"ח הדירקטוריון לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009</u>
49	<u>1. מאפיינים כלליים של החברה.....</u>
50	<u>2. תיאור תמציתי של התאגיד וסביבתו העסקית.....</u>
50	<u>3. מצב כספי ותוצאות פעילות החברה.....</u>
52	<u>4. נזילות ומקורות מימון.....</u>
52	<u>5. התפתחויות כלכליות במשק והשפעתן על מדיניות ההשקעות של הקרן.....</u>
55	<u>6. מצבן הכספי של הקרן ותוצאות פעילותה.....</u>
55	<u>7. חשיפה לסיכוני שוק.....</u>
56	<u>8. פרטים אודות הדירקטוריון והנהלת החברה.....</u>
67	<u>9. תיאור אופן ניהול החברה.....</u>
71	<u>10. תיאור נוהל השימוש בזכויות ההצבעה של המניות המוחזקות על ידי הקרן.....</u>
71	<u>11. קנסות.....</u>
72	<u>12. בקרות ונהלים.....</u>
73	<u>דוח הנהלה על אחריותה לדוח השנתי.....</u>

תיאור עסקי התאגיד

פרק "תיאור עסקי התאגיד" ערוך בהתאם לתקנה 8 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 ובשינויים המחויבים שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר לעניין חברה מנהלת של קופות גמל, במסגרת החלת הוראות התקנה האמורה על החברה.

פרק "תיאור עסקי התאגיד" כולל לעיתים ובין היתר, מידע צופה פני עתיד. מידע זה הוא מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על מידע הקיים בחברה בתאריך הדו"ח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה נכון לתאריך הדו"ח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה, בין היתר בשל שינויים שיחולו בגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 30 להלן. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "החברה מעריכה", "החברה מתכוונת", "החברה סבורה", "החברה צופה" וכד', אך יתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים.

תחום פעילות החברה דורש ידע מקצועי רב אשר במסגרתו מקובלים מונחים מקצועיים רבים החיוניים להבנת עסקי החברה והוראות ההסדר התחיקתי החלות על עסקים אלו. במסגרת תיאור עסקי התאגיד נעשה ניסיון לתאר את עסקי החברה ועסקי קרן ההשתלמות שבניהולה באופן בהיר ככל שניתן, תוך שימוש הכרחי במונחים מקצועיים אלו בצירוף הסבר בהיר המתייחס אליהם.

התיאורים המקצועיים הרבים, הוראות החוק השונות, החוזרים המקצועיים המפורסמים על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ותקנון קרן ההשתלמות שבניהול החברה ניתנו בהיקף הנדרש להבנת עסקי החברה. יחד עם זאת, הנוסחים המחייבים הינם אלו שפורסמו או שאושרו על ידי הגורמים המוסמכים לכך.

תקנון קרן ההשתלמות הוא מסמך מורכב, שההתמצאות בו תצריך בדרך כלל קבלת ייעוץ פרטני מאת יועץ בעל מומחיות מתאימה. פרק זה אינו מהווה פרשנות של תקנון קרן ההשתלמות לצורך קביעת זכויות העמיתים וחובותיהם, ולעניינים אלה יש לפנות רק לתקנון קרן ההשתלמות עצמו.

תיאור עסקי התאגיד אינו מהווה מסמך ייעוץ לפי החוקים המפורטים בו.

מנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ

דוח תיאור עסקי תאגיד

פרק א': תאור ההתפחות הכללית של עסקי התאגיד

.1

פעילות החברה ותיאור התפחות עסקיה

- 1.1 מנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ (בשמה הקודם "החברה לניהול קרן השתלמות למהנדסים בע"מ") (להלן – "החברה") התאגדה כחברה בערבון מוגבל בשנת 1967 למטרת צבירת הפרשות לצורכי השתלמות של סקטור המהנדסים בשירות המדינה, במוסדות ציבור ובחברות שונות.
- 1.2 עד ליום 25 בספטמבר 2008 לחברה לא היה הון עצמי ופעילותה האמורה הייתה פעולתה היחידה. החברה הוחזקה בבעלות משותפת על ידי ממשלת ישראל ב- 50% וכן על ידי הסתדרות המהנדסים (מהנדסים, אדריכלים, אגרונומים, כימאים) אגודה עותומנית מס' 3477/99 (להלן – "הסתדרות המהנדסים") ב- 50% כאשר מניית ההכרעה הוקצתה למדינת ישראל.
- החברה הייתה חברה ממשלתית כמשמעותה בחוק החברות הממשלתיות התשל"ה (1975).
- 1.3 ביום 1 בינואר 2008, השלימה החברה את השינוי המבני שנדרשה לבצע בהתאם להוראות סעיף 86 (ו) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה – 2005 (להלן – "חוק קופות הגמל").
- החל ממועד השינוי פועלת החברה כחברה מנהלת כהגדרתה בחוק, המנהלת בנאמנות את אומגה קרן השתלמות (לשעבר "קרן השתלמות למהנדסים") (להלן – "הקרן" או "הקופה").
- במסגרת השינוי תוקנו תקנות ההתאגדות של החברה והוגדר תקנון לקרן ההשתלמות. כמו כן, החל ממועד השינוי נעשתה הפרדה חשבונאית, משפטית ורישומית בין החברה המנהלת, נכסיה והתחייבויותיה. יודגש, כי זכויות העמיתים בקופה נשארו ללא שינוי.
- רציפות זכויות העמיתים בקופה נמשכה כאילו לא חל כל שינוי, והשינוי היחיד שחל הוא השינוי הנובע מעצם פיצול הקופה התאגידית כחברה בע"מ לקופת גמל שאינה מאוגדת כחברה בע"מ והמוחזקת בנאמנות בידי חברה מנהלת.
- במסגרת השינוי המבני שונה שם החברה והחל מיום 1 בינואר 2008, שם החברה היה: "החברה לניהול קרן השתלמות למהנדסים בע"מ", ושמה של קרן ההשתלמות: "קרן השתלמות למהנדסים".
- 1.4 ביום 6 במרץ 2007, התקבלה החלטת וועדת השרים לענייני הפרטה על הפרטת החברה. במסגרת ההחלטה, הוחלט כי המדינה תמכור את כל אחזקותיה בחברה (50% מהון המניות) והסתדרות המהנדסים תמכור 20% מאחזקותיה, המהוות 10% מהון המניות. המדינה והסתדרות המהנדסים גבשו הסכם למכירה משותפת של 60% ממניות החברה, כאמור לעיל, לגוף בעל ניסיון והישגים מוכחים בתחום ניהול קופות הגמל.
- ביום 25 בספטמבר 2008, בתום הליך המכירה (אשר נפתח ביום 10 בינואר 2008) ולאחר שהתקבלו כל האישורים הנדרשים על פי הדין, הועברו 60% ממניות החברה למנורה מבטחים פיננסיים בע"מ (להלן – "מנורה מבטחים פיננסיים") בהתאם להסכמי רכישה שנחתמו בינה לבין הסתדרות המהנדסים והמדינה (להלן – "מועד השלמה").
- במועד השלמה בוצעו תיקונים בתקנות ההתאגדות שעיקרם – הסרת ההוראות המתייחסות לחברות ממשלתיות, הסרת ההוראות הנוגעות להיותה של החברה – חברה לניהול קרן השתלמות ענפית, שינוי ההוראות הנוגעות להון המניות באופן שבעלי מניות ההנהלה יוכלו לקבל דיבידנדים, ביטול מניית הנהלה ב' ומניית ההכרעה של מדינת-ישראל, הוספת פסקה בסעיף הדין בהקצאת מניות, הוספת סעיף 92 א, ב ו- ג', הדין בחלוקת דיבידנדים, הוספת סעיף 56א הדין בהחלטות הדורשות הסכמת הסתדרות המהנדסים (כבעלת מניות מיעוט), שינוי סעיף 108 הדין בביטוח ושיפוי והוספת סעיף 109, 110 וכן סעיף 111 הדין בפטור.
- כמו כן, בוצעו תיקונים בתקנון הקרן שעיקרם – הפיכת קרן ההשתלמות מקרן השתלמות ענפית המיועדת למהנדסים בלבד והפועלת על בסיס הוצאות בפועל, לקרן השתלמות שאינה ענפית החל מיום 1 באוקטובר 2008, הגובה דמי ניהול בשיעור חודשי שלא יעלה על 2%/12 (שני אחוזים מחולקים ב- 12) מהסכום העומד לזכות כל עמית בחשבונו בסוף כל חודש.

ביום 22 בפברואר 2009, במסגרת העברת השליטה למנורה מבטחים פיננסים, שונה שם החברה לשם "מנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ".

1.5. ביום 8 במרץ 2009, נכנסו לתוקף שינויים נוספים בתקנון הקרן שעיקרם – שינוי שם הקרן לשם "אומגה קרן השתלמות", פתיחת הקרן לעמיתים עצמאיים, הוספת שני מסלולי השקעה: "אומגה אג"ח" – במסלול זה יושקעו לפחות 75% מנכסי המסלול באגרות חוב ממשלתיות ועד 25% מנכסי המסלול באגרות חוב קונצרניות ו"אומגה מנייתי" – במסלול זה יושקעו לפחות 50% מנכסי המסלול במניות וניירות ערך המירים למניות, ובהתאם בוצעו בתקנון הקרן שינויים לצורך התאמתו לתקנון של קרן השתלמות מסלולית.

1.6. מבנה השליטה בחברה – 60% מאמצעי השליטה בחברה מוחזקים על ידי מנורה מבטחים פיננסים ו- 40% הנותרים מוחזקים על ידי הסתדרות המהנדסים.

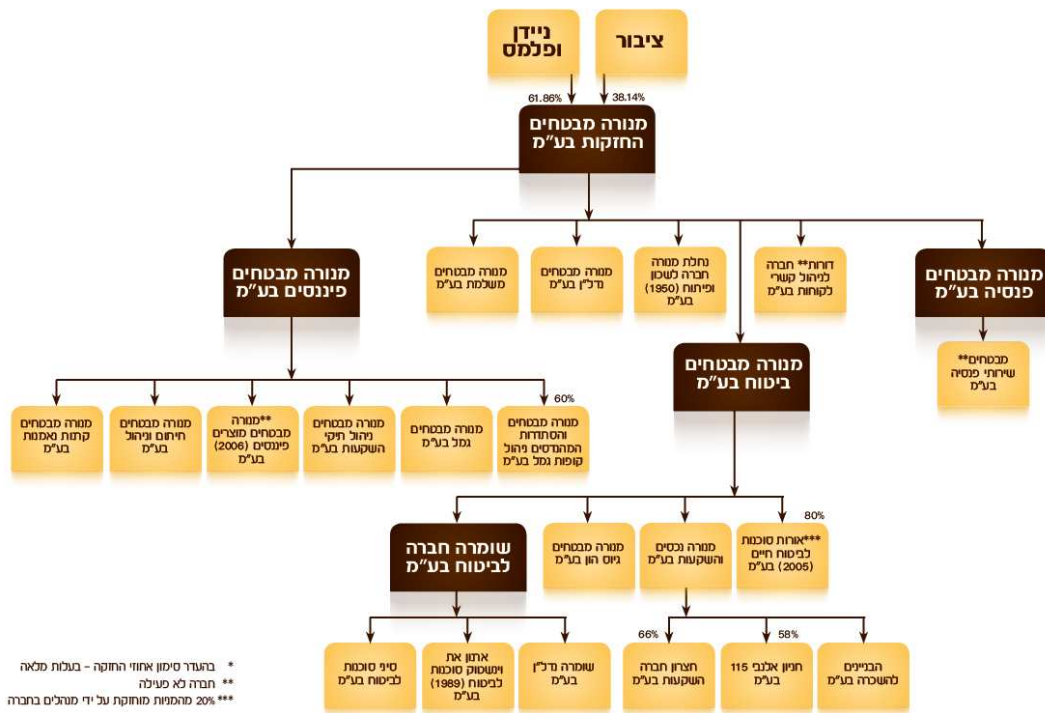
1.7. נכון למועד עריכת דו"ח זה החברה מנהלת קרן השתלמות אחת – אומגה קרן השתלמות המיועדת לעמיתים שכירים ועצמאים ובה מופעלים שלושה מסלולי השקעות לכל עמיתה:

1.7.1. אומגה כללי - מספר אישור רשות המיסים 286.

1.7.2. אומגה אג"ח - מספר אישור רשות המיסים 1445.

1.7.3. אומגה מנייתי - מספר אישור רשות המיסים 1446.

1.8. להלן תרשים מבנה השליטה בחברה בקבוצת מנורה מבטחים (להלן – "הקבוצה"):

* בדענר סיקון אחוץ החוקה - בעלות מסאה
 ** חברה לא פעילה
 *** 20% מהמניות מוחזקות על ידי מנהלים בחברה

רשימת התאגידים המהווים צד קשור לחברה, כהגדרת מונח זה בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) התשכ"ד - 1964 (להלן – "תקנות ניהול קופות גמלי"): ניידן אסטבלישמנט ופלמס אסטבלישמנט (תאגידים זרים מסוג נאמנויות ללא מניות שהינם בעלי השליטה במנורה מבטחים החזקות בע"מ), מנורה מבטחים החזקות בע"מ וחברות המצויות בשליטתה (ובכלל זה מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, מנורה מבטחים פנסיה בע"מ, סיני סוכנות לביטוח בע"מ, ארנון את ווינשטוק סוכנות לביטוח (1989) בע"מ, שומרה חברה לביטוח בע"מ, נחלת מנורה חברה לשיכון ופיתוח (1950) בע"מ, מנורה מבטחים נדל"ן בע"מ, מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ, אורות סוכנות לביטוח חיים בע"מ, מנורה מבטחים משלמת בע"מ, שומרה נדל"ן בע"מ, מנורה נכסים והשקעות בע"מ, חניון אלנבי 115 בע"מ, חצרון חברה להשקעות בע"מ, מנורה מבטחים פיננסים בע"מ, מנורה מבטחים ניהול בע"מ, מנורה מבטחים חיתום וניהול בע"מ).

2. תחומי פעילות

כאמור בסעיף 1 לעיל תחום הפעילות היחיד של החברה הוא ניהול קרן השתלמות לשכירים ולעצמאים. בקרן צבורים כספים שהופרשו עבור העמיתים למטרת צבירת סכומים ולהשתלמות של העמיתים בתום תקופה קצובה.

3. בעלי המניות בחברה .3

3.1. להלן פירוט בעלי המניות של החברה ושיעורי החזקה שלהם :

שם בעל המניה	סוג המניה	ערך נקוב	הון מניות	
			רשום	מונפק ונפרע
מנורה מבטחים פיננסיים	הנהלה	0.0001	0.0072	0.0072
הסתדרות המהנדסים	הנהלה	0.0001	0.0048	0.0048
מדינת ישראל	נדחית	0.0001	0.0001	0.0001
שונים	רגילות	0.0001	1.9902	0.0005

תאור זכויות המניות

- הנהלה – מקנות למחזיק בה זכות לקול אחד בהצבעות באסיפה הכללית בחברה, זכות לקבל הודעות על אסיפות כלליות של החברה, להיות נוכחים להשתתף ולהצביע בהן וכן זכות לקבלת דיבידנדים אם וכאשר יחולקו.
- רגילות – מקנות זכות להצטרף כעמיתים בקרן, אך אינם זכאים לקבל הודעות על אסיפות כלליות ואינם בעלי זכות להשתתף או להצביע בהם.
- נדחית - לא תקנה למחזיק בה כל זכות פרט לזכות לקבל את ערכה הנקוב בפירוק.

4. דיבידנדים .4

- 4.1. כאמור עד ליום 1 באוקטובר 2008, פעלה הקרן כקרן ההשתלמות מקרן ענפית המיועדת למהנדסים בלבד והפועלת על בסיס הוצאות בפועל ולפיכך, לא הייתה אפשרות של חלוקת דיבידנדים.
- 4.2. החל מיום 1 באוקטובר 2008, הקרן פועלת כקרן השתלמות שאינה ענפית אולם, החברה לא חילקה דיבידנדים לבעלי מניותיה בשנים 2009 עד 2011.
- 4.3. החברה לא קבעה מדיניות חלוקת דיבידנד, יחד עם זאת, המגבלות העיקריות העשויות להשפיע על יכולת החברה לחלק דיבידנד בעתיד הן :
 - 4.3.1. המגבלה הקיימת בחוק החברות, התשנ"ט – 1999.

4.3.2. הצורך לעמוד בדרישות ההון העצמי המזערי הקבוע בתקנות ניהול קופות גמל (לפרטים נוספים ראה סעיף 23.7), לפיהן החברה נדרשת להון עצמי מזערי שלא יפחת מסך של 1 מיליון ש"ח צמודים למדד חודש נובמבר 2001 (כ- 1.204 אלפי ש"ח בערכים נוכחיים) לחברה הון עצמי בסך של 2.823 אלפי ש"ח והוא עומד בדרישת ההון העצמי המזערי הנדרש כאמור. בחודש פברואר 2012 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת), התשע"ב-2012 וכן חוזר בדבר דרישות ההון מחברות מנהלות שהגדילו את דרישות ההון העצמי המזערי מחברות מנהלות - לפרטים נוספים ראה סעיף 23.3 להלן.

4.3.3. צרכי המימון והנזילות של החברה, לחברה אין הלוואות ולצורך פעילותה השוטפת היא משתמשת בהכנסותיה מדמי הניהול.

4.4. נכון למועד עריכת דו"ח זה לחברה יש רווחים ראויים לחלוקה בסך של 1.559 מיליון ש"ח, אך בהקשר לכך ראה סעיף 23.3 להלן המתייחס להגדלת דרישות ההון העצמי המזערי מחברות מנהלות.

פרק ב': מידע אחר**מידע כספי לגבי תחום הפעילות של החברה****מידע כספי לגבי תחומי פעילות החברה**

.5

להלן נתונים כספיים של החברה במהלך השנים 2009 - 2011:

(באלפי ש"ח)

2009	2010	2011	
5,957	7,433	10,143	סך ההכנסות מדמי ניהול
5	11	20	סך ההכנסות האחרות
5,966	7,475	7,959	עלויות המיוחסות לתחום הפעילות
(4)	(31)	2,204	רווח (הפסד) לפני מיסים על הכנסה
2,305,638	2,564,003	2,404,592	סך נכסים מנוהל
259,850	296,073	287,815	סך הפקדות והעברות לקרן
232,507	226,267	323,500	סך משיכות והעברות
23.68%	8.36%	(4.33%) ¹	תשואות ממוצעות נומינליות ברוטו ¹

לפרטים אודות ההתפתחויות שחלו בנתונים הכספיים ראו את דוח הדירקטוריון על עסקי החברה, בסעיף 3 להלן.

סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות החברה

.6

6.1 הסביבה העסקית שבה פועלת החברה וקרן השתלמות שבניהולה

6.1.1 קופות הגמל מהוות חלק מהחיסכון לטווח ארוך ובינוני לשכירים ולעצמאים, המשלב הטבות מס במגוון אפשרויות חיסכון. קופות הגמל כוללות קופות גמל לא משלמות לקצבה, קרנות השתלמות וכן קופות מרכזיות לפיצויים. למרות השוני הרב ביניהן במאפייני החיסכון, בצבירה ובשיעורי התשואה נהוג להתייחס אליהן כמקשה אחת.

6.1.2 נכון לסוף שנת 2011, סך נכסי קופות הגמל בישראל עומד על 293,933 מיליוני ש"ח, מתוכם סך נכסי קרנות ההשתלמות עומד על סך של כ- 112,473 מיליוני ש"ח. נכון לסוף שנת 2011, אומגה עם נכסים מנוהלים בסך של 2,405 מיליוני ש"ח אשר מהווים כ- 0.8% מכלל שוק קופות הגמל וכ- 2.1% מנתח קרנות ההשתלמות בישראל.

6.1.3 פעילות החברה מתבצעת בשוק ההון. ככלל, מתאפיין ענף ניהול קופות הגמל ברגולציה רבה, והוא מושפע מהחלטות הרגולטור – הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר. לשירותים הניתנים על ידי החברה קיימת תחרות מתמדת ועזה, מצד גופים מוסדיים אחרים (חברות מנהלות אחרות של קופות גמל וחברות ביטוח). שוק ההון מתאפיין בתנודתיות גבוהה כתוצאה מאירועים פוליטיים וכלכליים בישראל

¹ חישוב תשואה ממוצעת נעשית על בסיס משוקלל בהתאם לנכסי כל קופת גמל.

ובעולם, המשפיעים על שערי ני"ע בבורסות ובשווקים המוסדרים ועל היקף הפעילות בשוק ההון, וכתוצאה מכך משפיעים על תוצאות פעילות החברה, נכסיה, ותוצאותיה העסקיות. בתקופה של עליית שערים בבורסות ניתן להבחין בגידול בנכסים המנוהלים בקופות הגמל. הגידול בנכסים נובע הן מנטייה פוחתת למשיכת כספים בתום תקופת החיסכון המינימאלית והן מעליית ערכם של הנכסים המנוהלים הקיימים. לעומת זאת ירידות שערים בבורסות והאטה בשוקי ההון, עלולים לגרום לירידה בהיקף הנכסים המנוהלים ולפגיעה בתוצאות העסקיות של מגזר קופות הגמל. הפגיעה בתוצאות העסקיות נובעת מנטייה גוברת למשוך כספים נזילים ומירידת ערך הנכסים המנוהלים. למצב הכלכלי אין השפעה מהותית על היקף ההפקדות השוטפות לקופות הגמל.

6.1.4. במהלך שנת 2011 התרחש מפנה שלילי בכלכלה העולמית, שהשפיע גם על המשק הישראלי. ההתאוששות המהוססת ממשבר שנת 2008 לא הוכיחה עצמה כברת-קיימא והניסיונות לעשיית סדר בתקציבים הממלכתיים של רוב מדינות המערב לא הצליחו. ההאטה במשק הישראלי נבעה בעיקר בשל העובדה שענפי היצוא מהווים נדבך מרכזי בכלכלת ישראל והאטה בשווקים במערב אירופה ובארצות הברית פוגעת באופן משמעותי במשק הישראלי. לזעזועים שפקדו את כלכלות המערב נוספו ההשפעות השליליות של חוסר היציבות בעולם הערבי. מאז הרבעון השני של שנת 2011 מורגשת האטה בפעילות בענפי המשק הישראלי, כאשר גם גורל גוש היורו עדיין לא ברור.

במהלך הרבעון השלישי של שנת 2011 נפגשה ההאטה במשק עם המחאה הציבורית ועם הדרישה לצדק חברתי. בנוסף לדו"ח ועדת טרכטנברג, פרי נוסף של המחאה החברתית היה טיוטת דו"ח הוועדה הבין-משרדית להגברת התחרותיות, שחלק מרכזי ממנו הוקדש לקבוצות עסקיות בעלות מבנה פירמידה.

במהלך שנת 2011 גדל התמ"ג של המשק הישראלי בשיעור של כ-4.8%, כאשר התמ"ג לנפש עלה בכ-2.9%. אינדיקטורים מקרו כלכליים שפורסמו במשק הישראלי במהלך המחצית השנייה של שנת 2011 מצביעים על המשך הצמיחה של הפעילות הכלכלית במשק הישראלי, אך בקצב מתון יותר מאשר במחצית הראשונה של השנה. ההאטה בצמיחת המשק הישראלי ניכרת בעיקר בנתוני היצוא והביקושים המקומיים גם סקרי הציפיות השונים, הן של הצרכנים והן של החברות, צופים המשך האטה בקצב הצמיחה. עם זאת נתונים אלה בולטים לחיוב בהשוואה לנתונים שפורסמו בעולם המערבי.

נתוני שוק העבודה מצביעים על רמת תעסוקה גבוהה ואבטלה נמוכה. יחד עם זאת, תקבולי מס הבראות, המשמשים אינדיקציה לסך תשלומי השכר, היו בחודש דצמבר גבוהים נומינלית בכ-2% מאשר בדצמבר אשתקד (בניכוי השפעתם של שינויי חקיקה), נתון המהווה התמתנות ניכרת לעומת קצב גידולם בשנתיים האחרונות. שיעור הבלתי מועסקים, הגיע במהלך השנה לשיעור של כ-5.4% מתוך כוח העבודה האזרחי, שפל של כ-20 שנים.

במהלך שנת 2011 נמשכה מגמת ההתמתנות בקצב האינפלציה של המשק הישראלי. הרקע לירידת שיעור האינפלציה הוא ככל הנראה המשך הציפיות להאטה בצמיחה בעולם ובארץ, וכנראה גם התהליך של הפחתת המחירים על ידי רשתות שיווק וספקי שירותים שונים, בהשפעת המחאה החברתית נגד יוקר המחיה. לירידת המדד תרמו סעיפי המזון, החינוך, התרבות והבידור והתחבורה והתקשורת. בסעיף הדיור נרשמה בתקופה הנסקרת ירידה, בחלקה עונתית, והחלה ירידה של מחירי הדירות בבעלות (שאינם חלק ממדד המחירים לצרכן).

על פי הנתונים החודשיים בניכוי עונתיות הואט קצב עלייתם של המחירים במחצית השנייה של השנה, ובמונחים שנתיים הוא היה אף נמוך מהגבול התחתון של טווח יעד האינפלציה. האינפלציה בשנת 2011 כולה הסתכמה ב-2.2 אחוזים, קרוב לאמצע יעד האינפלציה (1-3 אחוזים). מקורותיה העיקריים של עליית המחירים ב-2011 הם רכיבי האנרגיה, שכר הדירה והמזון, שעלו בקצב מהיר במחצית הראשונה של 2011, ושיעורי עלייתם בשנת 2011 כולה היו 9.5%, 5.2% ו-2.3%, בהתאמה.

במהלך שנת 2011 המשיך בנק ישראל בהעלאה של הריבית במשק מ-2% בתחילת 2011 ל-2.5% בסוף השנה, כאשר בחודשים יוני-ספטמבר הגיעה ריבית בנק ישראל לשיעור של 3.25%. השינוי בריבית בנק ישראל הושפע משני גורמים מרכזיים ומנוגדים. מחד, הריבית הנמוכה במשק עודדה מעבר של הציבור לאפיק ההשקעה הנדל"ני, דבר אשר הביא לעלייה ניכרת במחירי הדיור בשנתיים האחרונות. כמו כן, הושפעו צעדי הבנק גם מהציפיות לאינפלציה, שנעו בתחילת השנה בסביבת הגבול העליון של יעד האינפלציה. במקביל, במחצית הראשונה של השנה נמנע בנק ישראל מהעלאת ריבית מהירה יותר עקב הריביות הנמוכות במדינות המפותחות והחשש כי הרחבת פערי הריביות תוביל ללחצי תיסוף חזקים יותר על השקל תוך הגברת תנועות ההון קצרות הטווח הנכנסות לישראל. במקביל להעלאת הריבית נקטו צעדים

על ידי בנק ישראל ומשרד האוצר בשוק הדיור. במהלך הרבעון הרביעי הוריד בנק ישראל את הריבית על מנת לתמוך בפעילות הריאלית לנוכח ההשפעה השלילית של ההאטה הגלובלית על צמיחת המשק המקומי.

החל מחודש אפריל 2011 החלה להסתמן מגמה של ירידה בגביית המסים העקיפים, ובחודש יולי החלה מגמה דומה להסתמן גם בגביית המסים הישירים. הגירעון הכולל של הממשלה (ללא מתן אשראי) הסתכם בשנת 2011 ב-3.3 אחוזי תוצר, לעומת תכנון של 2.9 אחוזי תוצר, והוא גבוה מתקרת הגירעון (3 אחוזי תוצר).

בכלכלה העולמית, אי-הוודאות לגבי המשך ההתאוששות של המשק העולמי גברה, בעיקר על רקע הקשיים במשקים העיקריים, המשבר הפיננסי באירופה אשר התפשט למדינות חשובות בגוש האירו (בראשן לאיטליה ולספרד) ולאור אי הבהירות ביחס לתוכניות החילוץ המתגבשות באירופה.

נתוני המקרו בגוש האירו המשיכו להצביע על התחלה של מיתון, והבולט שבהם הוא נתון הצמיחה בגרמניה לרבעון הרביעי של 2011 – צמיחה שלילית של 0.25%. תחזיות בתי ההשקעות לגבי הצמיחה בגוש האירו צופות, בממוצע, צמיחה שלילית של 0.7% בשנת 2012, וגברו החששות מההשלכות השליליות של הריסון הפיסקלי על הצמיחה.

מנגד, התפרסמו בארה"ב בחודשים האחרונים נתוני מקרו חיוביים יחסית, בפרט נתוני הצריכה והתעסוקה. מכאן שנמשכת במשק האמריקני מגמת ההתאוששות והצמיחה. כן נראים סימנים ראשונים להתמתנות הפעילות הכלכלית בשווקים מתעוררים. נתוני הסחר העולמי בפועל מצביעים על המשך התכווצות היקפי הסחר בחודש אוקטובר, והתחזיות להתפתחות הסחר הופחתו.

גורמי הסיכון ממשיכים להתמקד באירופה, שבה הסיכוי לצמיחה שלילית, גם במשקי הליבה, התגבר משמעותית. החשש מפני משבר פיננסי חמור, לרבות חשש מהתפשטות הסיכון גם לבנקים מובילים באירופה, חשש מקשיי נזילות במערכת הבנקאית והורדת דירוג דה פקטו לבנקים מובילים בעולם הניעו את קובעי המדיניות באירופה להכריז על תוכנית סיוע מקיפה, ובנקים מרכזיים עיקריים באירופה, ארה"ב ובבריטניה החלו לחדש את תוכניות ההרחבה השונות.

שנת 2011 נפתחה ביציבות יחסית בשערי המניות, אולם בסוף חודש אפריל חל מפנה והחלו ירידות שערים שנמשכו עד סוף השנה. המפנה בשוק המניות משקף את ההתפתחויות השליליות שאירעו בכלכלה העולמית, מצד אחד, ואת השלכותיהן הצפויות על המשק הישראלי, מצד שני.

לאחר שנים רבות בהן בלטה הבורסה בת"א עם תשואה גבוהה מזו של מקבילותיה בעולם, הרי שבשנת 2011 הניבו מדדי המניות המקומיים תשואות חסר בולטת ביחס למדדי המניות בעולם.

במהלך שנת 2011 ירד מדד ת"א 25 בשיעור של כ-18.2%, כאשר מדד ת"א 100 ירד בשיעור של כ-20.1%. מדד ת"א 75 ירד בשיעור של כ-25.9% ומדד היתר 50 ירד בשיעור של כ-25.7%. בין המדדים הענפיים בלטו בירידות מדד ת"א-פיננסים שירד בכ-34% וחברות ההשקעה עם ירידה חדה של כ-41%.

לעומת זאת, מדד הנאסד"ק ירד במהלך התקופה הנסקרת בשיעור של כ-1.8%, בעוד שהדאו ג'ונס עלה בכ-6.2%. מדד הדאקס הגרמני ירד במהלך שנת 2011 בכ-15.4% ומדד הקאק הצרפתי ירד בכ-18.8%. מדד הפוטסי הבריטי ירד בכ-6.8%.

במהלך שנת 2011, עלה מדד התל בונד 20 בכ-0.7% בעוד שמדד התל בונד 40 ירד בכ-1.6%. מדד האג"ח הממשלתי הצמוד עלה בכ-4.3% ומדד האג"ח הממשלתי השקלי עלה בכ-5.2%.

יבוא ההון הניכר לשווקים המתפתחים, הגביר את הפעילות בשוק המט"ח העולמי; במקביל, תוגברו ההתערבויות בשווקי המט"ח העולמיים - הן באמצעות רכישות מט"ח מסיביות על ידי בנקים מרכזיים והן באמצעות הטלת מגבלות על תנועות ההון.

בסיכום התקופה הנסקרת, פוחת השקל בשיעור של כ-7.7% לעומת שערו היציג של הדולר, כאשר שערו היציג של האירו לעומת השקל רשם במהלך התקופה עלייה של כ-4.2%. יתרות המט"ח של בנק ישראל גדלו במהלך התקופה מרמה של כ-70.9 מיליארד דולר בסוף דצמבר 2010 לרמה של כ-74.9 מיליארד דולר בסוף דצמבר 2011.

לאחר תאריך המאזן, בתחילת חודש מרץ 2012 נערך המכרז השני של הבנק המרכזי האירופי למתן הלוואות זולות (ריבית של 1%) לתקופה של שלוש שנים. בסה"כ הוזרמו כ- 530 מיליארד אירו לכ- 800 בנקים, לעומת כ- 489 מיליארד אירו שהוזרמו לכ- 523 בנקים במכרז הראשון שבוצע בסוף דצמבר 2011. באמצעות מכרזים אלה אותת הבנק המרכזי האירופי כי הוא מתכוון להתערב בשווקים על מנת לוודא שהמערכת הפיננסית באירופה תשמור על יציבות על אף הבעיות של מדינות ה-PIIGS. על רקע מכרזים אלה, ולמרות מהלך הורדות דירוג האשראי ל-9 מדינות באירופה, שררה בשווקים המערביים אווירה חיובית. זו ניכרה בהנפקות חוב מוצלחות של מדינות באירופה – ביניהן איטליה, ספרד וצרפת, בהצטמצמות מירווחי האשראי של מדינות בפריפריה ובעלויות בשווקי המניות.

במהלך חודש מרץ 2012 הושג הסכם עם מרבית מחזיקי האג"ח היווני למחיקה של כ- 75% מהחוב שעמד על כ- 206 מיליארד אירו. הסכם זה מאפשר קבלת סיוע של 130 מיליארד יורו ליוון, כאשר קרן המטבע הודיעה כי תספק 36.7 מיליארד דולר לקרן הסיוע ליוון במהלך ארבע השנים הקרובות. למרות שה-ISDA הגדיר את העסקה כ"אירוע אשראי", דבר שיחייב תשלום של כ- 3.2 מיליארד דולר על חווי CDS שאולצו להשתתף בה, הרי שסכום זה נמצא ברף התחתון של התרחישים השונים שקדמו לעסקה, הודות לכך שהאירוע הוגדר כאירוע של "ארגון מחדש" ולא כאירוע של "חדלות פירעון". כך קרה שהתוצאה הסופית התקבלה בסוג של אנחת רווחה, בהינתן תרחישי הקיצון שקדמו לה.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2012 חלה עליה בציפיות האינפלציה בעיקר בעקבות עליה במחירי הסחורות.

מדדי המניות המקומיים המשיכו להניב תשואת חסר בולטת ביחס למדדי המניות בעולם גם במהלך הרבעון הראשון של 2012.

לפירוט והרחבה נוספים ראה סעיף 5 לדו"ח הדירקטוריון.

6.2 אירועים ומגמות בפעילות החברה וקרן ההשתלמות שבניהולה

6.2.1. בשנים האחרונות חלו שינויים רבים בשוק החיסכון ארוך הטווח, אשר השפיעו או עשויים להשפיע על פעילות החברה, וזאת לאור שינויים במדיניות הממשלתית בשנים האחרונות אשר הינה מתן העדפה מכרעת לחיסכון במסלול הקצבתי (קרנות פנסיה וביטוחי מנהלים ועצמאיים במסלול קצבה) על פני המסלול ההוני (קופות גמל אישיות לתגמולים ולפיצויים וביטוחי מנהלים במסלול הוני), זאת כדי להבטיח יכולת קיום בכבוד של האזרחים לאחר גיל הפרישה.

בשנים האחרונות באה מדיניות זו של הממשלה לידי ביטוי ברפורמות מקיפות בענף (בין רפורמות אשר הוצאו אל הפועל נכון למועד דוח זה ובין רפורמות עתידיות, כפי שיתואר בהמשך), אשר עניינן, בין היתר, שינוי מבנה המוצרים בתחום ושינוי הטבות המס אשר ניתנות לחוסכים לטווח ארוך, תוך מתן עדיפות לחוסכים במסלולים המיועדים לקצבה.

להלן יתוארו בתמצית עיקרי הרפורמות אשר הונהגו בענף בשנים האחרונות (לפרטים אודות רפורמות עתידיות המוצעות על ידי הממשלה, ראו סעיפים 6.2.11 עד 6.2.13 להלן).

6.2.2 ועדת בכר

בחודש נובמבר 2004, פורסם דוח הצוות הבין משרדי לעניין רפורמה בשוק ההון בראשות מנכ"ל משרד האוצר דאז, ד"ר יוסי בכר (לעיל ולהלן - "ועדת בכר" ו-"רפורמת בכר"). מטרת רפורמת בכר הייתה להביא לביסוס מבנה תחרותי בשוק ההון ולשיפור תפקודו, זאת באמצעות צמצום הריכוזיות והגברת התחרות בשוק ההון, מזעור ניגודי העניינים בקרב הגופים הפועלים בשוק ההון והרחבת הפיקוח והבקרה על גופים אלה ועל השולטים והמחזיקים בהם. ברפורמת בכר הוגדרו מספר גורמי משמעותיים שהשפיעו, ועוד צפויים להשפיע, על הענף (אשר עוגנו באמצעות חקיקה עניפה בתחום פעילות זה):

- הסטת הדגש בשוק לכיוון הלקוח הסופי, קרי – העובד - בעקבות רפורמת בכר מידת מעורבותו והשפעתו של העובד בבחירת המוצר הפנסיוני שבו יפקיד את כספיו הינה גבוהה יותר. נושא זה בא לידי ביטוי, בין היתר, באמצעות מתן אפשרות ללקוח לבחור את המוצר הפנסיוני (ואת החברה המנהלת) המתאים לו ביותר, לאחר שקיבל ייעוץ מיטבי (Best Advice) מהיועץ/מפיץ או המשווק. תפיסה זו של הסטת הדגש בשוק לכיוון הלקוח הסופי צפויה להמשיך ולבוא לידי ביטוי בהוראות שייגזרו מהתכנית להגברת התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני שפרסם הממונה כמפורט בסעיף 6.2.11 להלן.
- הסדרת העיסוק בייעוץ ושיווק של החיסכון הפנסיוני – במסגרת רפורמת בכר חוקק חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומסלוקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 (לעיל ולהלן) - "חוק הייעוץ הפנסיוני", שבו הוסדר תחום הייעוץ, שיווק ודרכי ההפצה של המוצר הפנסיוני, ובכלל זה נקבעה הפרדה בין תפקידי היועץ/מפיץ לבין תפקידי המשווק, תוך הבחנה בין סוגי העמלות, אשר רשאי כל אחד מבין בעלי התפקידים האמורים לעיל לקבל. לפרטים נוספים ראו סעיף 6.2.11 להלן.
- שינוי מבני וכניסת הבנקים לענף הייעוץ הפנסיוני – בעקבות המלצות וועדת בכר (אשר עוגנו בחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2005 (להלן: "חוק הגברת התחרות") הותר לבנקים לשמש כיועצים/מפיצים בלבד והם חויבו למכור את קופות הגמל אשר בניהולם. בהתאם, ענף קופות הגמל, אשר נשלט עד לאותו מועד על ידי הבנקים, נשלט כיום בעיקרו על ידי חברות ביטוח ובתי השקעות. כניסת הבנקים לתחום הייעוץ הפנסיוני, בשל פריסתם הגדולה ונגישותם הרבה לציבור, תגרום, קרוב לוודאי, להגדלת חלקם של הבנקים בפעילות ההפצה בתחום, דבר העשוי להשליך על ערוצי השיווק וההפצה הקיימים של מוצרי חיסכון ארוך הטווח ועלותם. להערכת החברה, למרות שחלפו כ-5 שנים מאז חקיקת בכר, כניסת הבנקים להפצת מוצרים פנסיוניים נמצאת עדיין בשלביה הראשונים. רק לאחר שהבנקים ישלימו את היערכותם, ויעסקו בהפצת כל המוצרים הפנסיוניים הן לעצמאיים והן לשכירים, ניתן יהיה להעריך את השפעתו המלאה של השינוי, שבשלב זה טרם מוצה במלואו. הערכת החברה הינה מידע צופה פני עתיד המבוסס על ניתוח ההתפתחות בתחום, ייתכן וצפי זה לא יתממש במקרה של תיקוני חקיקה נוספים או במקרה והתנהגות הצרכנים תהיה שונה.
- הגבלת נתח שוק ומניעת ריכוזיות – במסגרת חוק הפיקוח על הביטוח נקבע, כי לא יינתן היתר לרכישת מבטח או קופת גמל או להחזיק בהם, אם נתח השוק של הרוכש או המחזיק, לרבות של בעלי השליטה בהם וגופים שהם שולטים בהם, בתחום החסכון לטווח ארוך גבוה מ-15% משווי סך כל נכסי תחום החסכון לטווח ארוך. בהתאם לנתונים שפרסם הממונה בחוזר בדצמבר 2011, סך נכסי החסכון לטווח ארוך, נכון ליום 30 בספטמבר 2011, עמד על 528.5 מיליארד ש"ח. בהתאם, נתח השוק המקסימאלי נכון למועד הנ"ל הוא 79.3 מיליארד ש"ח.

6.2.3. הסדר פנסיה חובה במשק

גורם נוסף, אשר השפיע רבות על תחום הביטוח הפנסיוני, הינו צו ההרחבה להסכם הקיבוצי הכללי מחודש נובמבר 2007 (אשר תוקן בחודש אוגוסט 2011) הקובע הסדר של פנסיית חובה לכל עובד, והמחיל את הוראות ההסכם הקיבוצי בדבר חובת עריכת ביטוח פנסיוני על כלל העובדים השכירים במשק. הוראות ההסכם הקיבוצי וצו ההרחבה האמורים (להלן בצוותא - "הסדר פנסיית חובה") קובעות כי הביטוח הפנסיוני לפיהם לעובד, שלא יבחר במכשיר אחר, יבוצע בקרן פנסיה חדשה מקיפה. מכאן שהסדר פנסיית חובה הכניס עובדים שכירים, שבעבר לא חסכו כלל, למעגל החוסכים לטווח ארוך, בעיקר בענף הפנסיה. בהתאם להסדר פנסיית חובה, שיעורי ההפרשות מהשכר שחובה לבטוחו בביטוח פנסיוני (השכר בפועל אך לא יותר מהשכר הממוצע במשק), יעלו באופן הדרגתי מדי שנה, החל מהפרשות בשיעור של 2.5% מהשכר עם כניסתו לתוקף של ההסכם הקיבוצי (ראשית שנת 2008), ועד לשיעור של 17.5% החל משנת 2014. הסדר פנסיית חובה חל על נשים מגיל 20 וגברים מגיל 21 והחבויות בגינו לא יחולו על מי שפרש מעבודתו בגיל פרישת חובה ומקבל קצבה, שאינה קצבה מהמוסד לביטוח לאומי (כלומר, קבלת קצבה מהביטוח הלאומי אינה פוטרת את המעסיק מחובתו על פי צו ההרחבה) או על מי שיש לו הסדר פנסיוני מיטב - העדיף על פני ההסדר המתואר לעיל. נכון למועד דוח זה, חובת הביטוח הפנסיוני הינה בתוקף בחלוף 6 חודשי עבודה אך אם לעובד הסדר ביטוח פנסיוני קודם, תקום החובה לבטוחו, בתוקף מיום עבודתו הראשון, כעבור 3 חודשי עבודה בלבד.

כאמור, בחודש אוגוסט 2011 אישר שר התמ"ת את צו ההרחבה להסכם הקיבוצי הכללי (מסגרת) לביטוח פנסיוני מקיף במשק בין לשכת התאום של הארגונים הכלכליים לבין ההסתדרות הכללית מספטמבר 2010. צו ההרחבה המתוקן, משפר את תנאי צו ההרחבה הקודם (מיום 1.1.2008) תוך החלתו על כלל העובדים השכירים במשק. התיקון, בעיקרו, כולל: (1) הוספת מדרגת פנסיה נוספת של 17.5% הפרשה מהשכר בתוקף

מה-2014.1.1 ואילך; (2) הבהרה כי אם יש לעובד הסדר מיטיב אך טרם חל עליו, יחול עליו צו ההרחבה לפנסיה חובה עד לתחילת מועד ההסדר המיטיב; (3) הבהרה כי עובד שיש לו הסדר מיטיב אך רכיב הפיצויים בו נופל מהשיעור שנקבע בצו ההרחבה לפנסיה חובה, על המעסיק להפריש לפחות את רכיב הפיצויים בשיעור שנקבע בצו ההרחבה; (4) הבהרה כי הצו לא חל על מי שהתקבל לעבודה לאחר שעבר את גיל הפרישה ומקבל קצבה שלא מהמוסד לביטוח לאומי (כלומר, קבלת קצבה מהביטוח הלאומי אינה פוטרת את המעסיק מחובתו על פי צו ההרחבה).

כאמור, הסדר פנסיית חובה קובע הסדר מדורג לגבי שיעורי דמי הגמולים מן השכר המבוטח, המוערך כשכר נמוך יחסית, וכתוצאה מכך חלק מדמי הגמולים שהופקדו בגין עובדים אלה בשנים 2008 עד 2011 היו בסכומים נמוכים יחסית, והחברה מעריכה כי גם הסכומים שיופקדו בשנים הקרובות לפי הוראות הסדר פנסיית חובה צפויים להיות בסכומים שאינם מהותיים. הערכת החברה הינה מידע צופה פני עתיד המבוסס על ניתוח הוראות הסדר פנסיית חובה, ייתכן וצפי זה לא יתממש במקרה של תיקוני חקיקה נוספים או במקרה והתנהגות הצרכנים תהיה שונה.

6.2.4. העדפת המוצר הקצבתי על המוצר ההוני

מדיניות הממשלה בעשור האחרון הינה כאמור עידוד החיסכון ארוך הטווח שמיועד לקצבה החל מגיל פרישה. על פי פקודת מס הכנסה והתקנות שהותקנו מכוחה, ניתנות הטבות גדולות יותר כאשר הלקוח רוכש קרן פנסיה או פוליסה לקצבה. בשלהי שנות ה-90 של המאה שעברה תוקנו תקנות קופות הגמל כך שעצמאי, שחוסך במסלול הקצבתי, יוכל לקבל את החיסכון שצבר אך ורק בדרך של קצבה, ואילו משיכת החיסכון בסכום הוני כרוכה במיסוי גבוה. החל משנת 2000 חל הכלל גם על החיסכון בפוליסות לביטוח מנהלים שיעודן לקצבה. סכום הקצבה שיקבל המבוטח הינו תוצאה של חלוקת סך החיסכון הצבור שלו במקדם קצבה שנקבע בהתאם להוראות הפוליסה.

עיקרי תיקון מספר 3 לחוק קופות הגמל

הצעד העיקרי שנעשה בהקשר של העדפת המוצר הקצבתי בשנים האחרונות היה תיקון 3 לחוק הגמל, כפי שיתואר להלן.

- בטרם התיקון האמור ניתן היה להפקיד את כספי החיסכון בשני מסלולים עיקריים: (1) קופות הוניות - בהם כספי החיסכון ניתנים למשיכה בעת הפרישה בתשלום חד פעמי ו-; (2) קופות קצבתיים - בהן כספי החיסכון ישולמו כקצבה (פנסיה) חודשית ואינם ניתנים למשיכה בתשלום חד פעמי.
- בחודש ינואר 2008 נחקק חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 3), התשס"ח-2008 (לעיל ולהלן - "תיקון מס' 3"), אשר ביטל את ההבחנה בין המוצרים האמורים החל מינואר 2008, ולפיו כלל הכספים המופקדים בקופות הגמל האישיות, שנוהלו כקופות הוניות עד סוף שנת 2007 (קופות גמל אישיות לתגמולים ולפיצויים ופוליסות ביטוח חיים הוניות הכפופות לתקנות גמל) - יהיו מיועדים למטרות קצבה בלבד, וקופות הגמל האמורות יהפכו לקופות גמל לא משלמות לקצבה, דהיינו קופות שרשאיות לשלם את כספי התגמולים שהופקדו בהן משנת 2008 ואילך רק על דרך של העברתם לקופות גמל משלמות לקצבה (שהן קופות המורשות לשלם תשלומי קצבה חודשיים לעמיתים, כגון קרנות הפנסיה החדשות ותכניות ביטוח חיים קצבתיים). בתיקון מס' 3 נקבע כי לא יחול שינוי לעניין משיכת כספי הפיצויים בסכום הוני (בהתקיים התנאים הנדרשים לשם כך) ולעניין מעמדם של הכספים שהופקדו בקופות ההוניות עד לסוף 2007 ואשר ימשיכו להיות כספים הוניים, וכי ניתן יהיה להוון תשלומי קצבה ככל שהם עולים על סכום קצבה מזערי שנקבע לעניין זה.
- במסגרת תיקון מס' 3 תוקנה גם פקודת מס הכנסה, ונקבעו בה הטבות מס אחידות לגבי כלל קופות הגמל האישיות (קרנות פנסיה, קופות גמל לא משלמות לקצבה וביטוחי מנהלים), הועלתה התקרה המותרת להוצאה לצורך רכישת כיסוי ביטוחי לאובדן כושר עבודה לעובד והוכרה הוצאה לצורך רכישת ביטוח שאירים קצבתי לשאירי המבוטח כמעניקה זיכוי ממס (בכפוף לתקרות שנקבעו לעניין זה). בנוסף, נקבעו תקרות שכר והכנסה מבוטחת לעניין רכישת הכיסויים הביטוחיים האמורים.

- קופות גמל מרכזיות לפיצויים - במסגרת תיקון מס' 3, החל מינואר 2011 הפסיקו קופות הגמל המרכזיות לפיצויים לקבל הפקדות ובסופו של דבר תיפסקנה פעילותן. קופות מרכזיות לפיצויים שפעלו בשנת 2007 יכלו להמשיך ולקבל כספי מעבידים בשל שנות המס שקדמו לשנת 2011, בכפוף לתנאים הבאים:
 - (א) העמית (המעביד) היה עמית בקופת הגמל בדצמבר 2007.
 - (ב) הפקדת הכספים היא בשל עובד שהופקדו בשלו כספים לקופת הגמל עבור חודש דצמבר 2007. כלומר משנת 2008 ואילך לא ניתן היה להפקיד כספים בקופת פיצויים מרכזית בשל עובד שלא הופקדו בגינו כספי פיצויים באותה קופה בדצמבר 2007. בגין עובד שהופקדו עבורו כספים בדצמבר 2007 ניתן היה להפקיד כספים עד דצמבר 2010.

במסגרת תיקון מס' 3 בוצעו גם תיקונים טכניים שונים בחוק הפיקוח על הביטוח ובחוק הייעוץ, לצורך קביעת כללים אחידים לענין בעלי הרשיון השונים (יועצים פנסיוניים וסוכנים פנסיוניים), וכן נקבעו הבהרות לגבי זכותו של העמית לבחור את המוצר הפנסיוני שבו יופקדו דמי הגמולים בגינו, וזכותו לענין העברת צבירות היסטוריות מתכניות ביטוח המנהלים.

הסדר פנסיית חובה וכן תיקון מס' 3 מהווים נדבך נוסף בביסוס מדיניות הממשלה כאמור. להערכת החברה, הסדרי הפנסיה הכוללים במשק הישראלי יביאו שכירים רבים שבעבר לא חסכו כלל, להיכנס למעגל החוסכים לטווח ארוך, אולם עיקר ההשפעה תהיה על קרנות הפנסיה. למיטב ידיעת החברה, בעקבות תיקון מס' 3, החלו חברות ביטוח בשיווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות התחייבות למקדם קצבה במועד הנפקת הפוליסה, דהיינו התחייבות לקיבוע מקדם הקצבה על בסיס שיעורי התמורות הידועים במועד הנפקת הפוליסה (במובחן משיעורי התמורות במועד הפרישה) אך לא להצמדה למדד המחירים לצרכן של כספי הצבירה וסכום הקצבה שתשולם לגמלאי אשר יהיו צמודים לרווחי ההשקעות שיושגו בפועל.

עיקרי תיקון מספר 5 לחוק קופות הגמל

בחודש נובמבר 2010 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 5 והוראת שעה), התשע"א-2010 הכולל, בין היתר, תיקונים בעניינים שנבעו מתיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל ובנוסף הסרת מגבלות מסוימות על פעילות חברות מנהלות. התיקון לחוק מאפשר לחברה מנהלת לעסוק בעיסוקים אחרים הנוגעים למוצרים פנסיוניים, אשר נאסרו בעבר, והותר לחברה מנהלת של קרן ותיקה לנהל מוצרים אחרים (לרבות קרנות ותיקות אחרות). עם זאת, נותר עדיין האיסור על ניהול יותר מקרן פנסיה חדשה מקיפה אחת. בנוסף, הוראת השעה נועדה להסדיר את המצב החוקי ביחס לעמיתים, אשר לא היו מודעים לשינוי החקיקתי שנבע מתיקון מס' 3 והיא מאפשרת לכל אחד מהגורמים הבאים לפנות לחברה המנהלת בדרישה להחזרת הכספים (בכפוף לתשלום מס על רווחי הון): (א) מי שהיה עמית עצמאי ביום 31.12.2007 והמשיך להפקיד כספים בקופת גמל לתגמולים (קופה לא משלמת) ומלאו לו 60 ביום 31.12.2007; (ב) מי שהיה עמית-עצמאי בקופת גמל לא משלמת לקצבה במועד תחילתו של תיקון מס' 5 הני"ל, ומלאו לו 60 שנים ביום 31.12.2007; (ג) מי שהיה מוטב של עמית שנפטר, והכספים הצבורים בחשבונו של הנפטר הועברו לחשבונו בקופת גמל לא משלמת לקצבה; (ד) מי שהיה עמית בקופת גמל אישית לפיצויים, שהיה זכאי למשוך את הכספים מהקופה האמורה, והכספים כאמור (כספי הפיצויים), הועברו למרכיב התגמולים בחשבונו של העמית בקופת גמל לא משלמת לקצבה.

6.2.5. רפורמת הניוד במוצרים הפנסיוניים

בחודש מרס 2008 הותקנו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008 (להלן - "תקנות הניוד"), לפיהן ניתן לבצע העברות של סכומים צבורים בין קופות גמל שונות, ובמקרים מסוימים - גם אם הן מסוגים שונים, תוך מניעת האפשרות להעברה מקופת גמל למטרת קצבה לקופת גמל הונית. התקנות האמורות נכנסו לתקפן באופן מלא בינואר 2009, עם הרחבת הניוד גם לפוליסות ביטוח חיים. מאז כניסתן לתוקף של התקנות מבוצעות בפועל העברות נכסים בין סוגי מוצרים פנסיוניים שונים לדוגמה בין קרנות פנסיה לבין קופות גמל אחרות (בעיקר קופות גמל לא משלמות לקצבה ותכניות ביטוח מנהלים).

6.2.6. הקמת מסלוקה פנסיונית

בחודש אוגוסט 2009 פרסם המפקח מזכר הבנות לשיתוף פעולה לקידום מערכת מרכזית למיתוג מסרי מידע ולסליקה כספים בתחום החיסכון הפנסיוני (להלן - "המסלוקה"). במסגרת המזכר, הודיע המפקח כי בכוונתו לקדם את הקמת המסלוקה לצורך ייעול הליכי העבודה הקשורים בהעברת מידע וכספים בשוק החיסכון הפנסיוני וזאת על רקע ההתפתחויות של השנים האחרונות. תפקידיה העיקריים של המסלוקה יהיו העברת מידע דו צדדית בין הגופים המוסדיים, היועצים הפנסיוניים והסוכנים הפנסיוניים, העברת מידע בין המעסיקים והמפציצים לבין הגופים המוסדיים וסליקת כספי החיסכון הפנסיוני. בחודש יוני 2010 פרסם המפקח הוראות ביניים לעניין דרכי פעולתה של מערכת הסליקה הפנסיונית ובחודש מרס 2011 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק ביעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני) (תיקון מס' 3), התשע"א-2011, ובו בוצעה הסדרת הליך רישוי של חברה להפעלת מערכת סליקה פנסיונית ומנגנוני הפיקוח על חברה כאמור. הוראות התיקון לחוק מסדירות את סמכויות הממונה לקביעת הוראות הנוגעות למתן רישיון לחברה להפעלת מערכת סליקה פנסיונית וכן הוראות ביחס לדרכי פעילותה וניהולה של מערכת סליקה פנסיונית והוראות בדבר הממשל התאגידי שיחול בה, מתוך מטרה להגן על ענייני משתמשי המסלוקה ומקבלי השירות מהמשתמשים ולמניעת ריכוזיות בתחום הייעוץ והשיווק הפנסיוני. כמו כן, התיקון לחוק קובע כללים לעניין פיקוח הממונה על אבטחת המידע המועבר במסלוקה.

בחודש מאי 2010 הוקמה חברה פרטית בשם המסלוקה לחסכון ארוך טווח בע"מ, שמטרתה להקים, לייסד ולנהל מסלוקת מידע וכספים בתחום החיסכון ארוך הטווח בעבור כלל הגופים המוסדיים, היועצים הפנסיוניים והסוכנים הפנסיוניים, ולהסדיר את ממשקי העבודה ביניהם. בעלי המניות של החברה הם גופים מוסדיים שונים (ובהם החברה), וכן תאגידים בנקאיים ומפציצים נוספים. המפקח ונציגיו משמשים כמשקיפים במוסדות חברה זו, ומלווים את התנהלותה. בחודש אוגוסט 2011, בעקבות אי-שביעות רצון משרד האוצר מקצב התקדמות הקמת המסלוקה הפנסיונית על ידי החברה הני"ל, פרסם משרד האוצר הזמנה להשתתף בהליך מיון מוקדם, שהינו שלב ראשון במכרז להקמה של מערכת סליקה פנסיונית מרכזית ולהפעלתה (להלן - "הפרויקט"). מסלוקה פנסיונית צפויה ליעל את תהליכי העבודה, לאפשר ניהול ובקרה טובים יותר ולהגביר את השקיפות בניהול חסכוניות הציבור. על רקע ההתפתחויות בשוק החיסכון הפנסיוני וכדי לסייע לפרטים לקבל החלטות מושכלות באשר להתאמת אפשרויות החיסכון לצורכיהם, עולה הצורך למכן את תהליכי העבודה הנוגעים להעברת מידע וכספים לגופים המוסדיים ומהם, באמצעות מערכת סליקה פנסיונית מרכזית, אשר תהיה נתונה לפיקוח הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר (להלן: "הממונה"). ההזמנה כוללת פירוט של עקרונות מרכזיים להקמה והפעלת מערכת סליקה פנסיונית מרכזית, כגון; התנאים למתן רישיון לחברה להפעלת המערכת וחובת קבלת היתר שליטה מאת הממונה. בחירת הגוף להקמת הפרויקט מחולקת לשני שלבים - הליך מיון מוקדם ושלב ההזמנה להציע הצעות (RFP), במסגרתו יוזמו המציעים אשר ימצאו מתאימים בתום הליך המיון המוקדם להגיש את הצעותיהם לביצוע הפרויקט. המידע המועבר באמצעות המערכת יישמר לפרק הזמן הנדרש למתן השירותים בלבד כשהכוונה היא לחייב את הגופים המוסדיים ובעלי הרישיון להתחבר למערכת. ביום 15.8.11 פרסם המפקח הליך מיון מוקדם להקמת מערכת סליקה פנסיונית מרכזית והפעלתה.

בחודש פברואר 2012 פרסם הממונה טיוטת חוזר בעניין חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית, כחלק מרצון הממונה לקדם את הפעלת המסלוקה. במסגרת החוזר נקבעו חובות שימוש במסלוקה במקרים מסוימים המוטלות על גופים מוסדיים ועל בעלי רישיון, ונקבעה חובה להשלים את ההתממשקות למסלוקה בתוך 9 חודשים ממועד ההתקשרות עם הספק של המסלוקה, כפי שיפרסם הממונה, בהתאם לכללים שתפרסם המסלוקה. כן נקבע, כי המשתמשים במסלוקה (גופים מוסדיים ובעלי רישיון) יישאו בעלויות ההתחברות למסלוקה וישלמו דמי שימוש למסלוקה בהתאם להוראות שייתן הממונה, כאשר במכתב הנלווה לחוזר צוין, כי הגופים המוסדיים אמורים לשאת בשיעור הולך ופוחת מעלויות הפעלת המסלוקה (70% בשנה הראשונה להפעלתה שיפחתו לכדי 50% בשנה החמישית להפעלתה).

במקביל לקידום הקמת המסלוקה הפנסיונית פרסם הממונה מספר חוזרים וטיוטות חוזרים, שמטרתם ליעל את תהליכי העבודה ולהסיר חסמים טכנולוגיים. במסגרת זאת פורסם בשנת 2010 חוזר שעניינו קידוד קופות גמל, ובשנת 2011 פורסם חוזר בעניין מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני (לפרטים נוספים ראה סעיף 23.4 להלן), וטיוטת חוזר ייפוי כוח לבעל רישיון.

6.2.7. התייעלות קופות הגמל

במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 (המוכר כ"חוק ההסדרים"), שנתקבל בכנסת ביולי 2009, תוקן חוק הפיקוח על הגמל, ונקבע בו כי החל בחודש ינואר 2011 לא תהא חברה מנהלת רשאית לנהל יותר מקופת גמל אחת מכל סוג שנמנה בתיקון לחוק קופות הגמל (ובכלל זה קרנות פנסיה ותיקות וחדשות לסוגיהן, קופות גמל אישיות וחלק מקופות הגמל המרכזיות, אך למעט - ככלל - קופות גמל שהצטרפות אליהן אסורה או מוגבלת). במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010) (תיקונים מס' 7 ו-8), התשע"א-2011, שהתקבלו בחודש יולי 2011, תוקן החוק האמור ונדחו תחילתן של הוראות החוק לעניין האיסור לניהול יותר מקופת גמל אחת מכל סוג, עד ליום 1 בינואר 2012 ובמקביל הוצאו הקופות המרכזיות לפיצויים מרשימת הקופות שהחוק הני"ל חל עליהן ביחס למגבלה הני"ל.

6.2.8. קופות גמל בניהול אישי (IRA)

בספטמבר 2009, פורסמו תקנות הפיקוח על שרותים פיננסיים (קופות גמל) (קופות גמל בניהול אישי), התשס"ח-2008 המאפשרות להפעיל קופת גמל בניהול אישי, המוכרת כ-IRA (Individual Retirement Account).

בקופת גמל בניהול אישי יהא לכל עמית חשבון נפרד והחלטות ההשקעה מתקבלות על ידי העמית בלבד, ובכלל זה ניירות הערך הספציפיים. העמית רשאי להחליט אם לנהל את השקעותיו באופן עצמאי או באמצעות מנהל תיקים שיבחר. התקנות מאפשרות להפעיל קופת גמל בניהול אישי רק בקרנות השתלמות, בקופות גמל שהפקדות בהן בוצעו בידי שכירים המפקידים במעמד עמית-עצמאי ובקופות גמל שההפקדות בהן בוצעו בידי עצמאים, במגבלות שיקבע הממונה לעניין הפעלת קופת גמל בניהול אישי לגבי הפקדות עצמאים כאמור.

6.2.9. הועדה לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת איגרות חוב לא ממשלתיות ("ועדת חודק"):

ביולי 2010 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2010-9-3 בנושא הוראות לענין השקעת גופים מוסדיים באגרות חוב לא ממשלתיות. הוראות החוזר מאמצות את מסקנות הדו"ח הסופי של הועדה לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות אגרות חוב לא ממשלתיות (המוכרת כ"ועדת חודק"), וקובעות בין היתר חובת עריכת אנליזה לפני רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, חובת קבלת אישור פרטני לרכישת אגרות חוב לא ממשלתיות בהיקף העולה על ההיקף המינימלי שנקבע לענין זה, חובת קבלת מידע ספציפי כתנאי לרכישת אגרות החוב כאמור, במהלך תקופת חיי איגרת החוב, קביעת תניות חוזיות ואמות מידה פיננסיות שהן תנאי לרכישת אגרות חוב כאמור וכן תניות מידה ואמות מידה כאמור שהן בגדר המלצה, אך אינן מחויבות כתנאי לביצוע רכישה כאמור. ההוראות המוצעות אינן אמורות לגרוע מההוראות הקיימות הנוגעות להקמת מערך אשראי בגוף המוסדי ואופן פעולתו.

בפברואר 2010 פורסם הדוח הסופי של ועדת חודק ובו נקבע, בין היתר, בנוסף להמלצות שהובאו בדו"ח הביניים: לחייב את החברות המנפיקות אג"ח לשתף את הציבור 48 שעות לפני ההנפקה בשאלות שנשאלו על ידי המשקיעים ואת ההבהרות שאותה החברה סיפקה, לבחון מנגנונים לשיתוף פעולה בין גופים מוסדיים, לקבוע נהלים והנחיות של הגופים המוסדיים לגבי פעילותם בשוק המשני, מיסוד מסלול "נאמן על" וולונטרי והתייחסות מפורטת כיצד לנהוג בעת רכישה של אג"ח של חברות פרטיות שאינן חייבות בדיווח.

בנוסף, שונו ההמלצות הבאות: שעבוד שלילי - יקבעו חריגים המקובלים בשווקים המפותחים בעולם. שינוי שליטה - נקבעו מספר מקרים בהם שינוי שליטה לא יהווה עילה לפירעון מיידי. ההמלצה לגבי קבלת אישור ספציפי של ועדת ההשקעות לגבי השקעה מעל היקף מסוים לא נכללה בדו"ח הסופי.

6.2.10. רפורמת דמי הניהול המרביים

בחודש פברואר 2012 אישרה ועדת הכספים את תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ב-2012 – שמשנות את השיעור המירבי של דמי ניהול שגופים מוסדיים רשאים לגבות בגין קופות גמל וקופות ביטוח שבניהולם. התקנות אינן משנות את גובה דמי הניהול המרביים שמותר לגבות, בין היתר, בקרנות השתלמות, בקרנות פנסיה מקיפות, בקופות גמל מבטיחות תשואה, בקופות גמל מרכזיות או בקופות גמל למטרות אחרות.

התקנות קובעות, כי בחשבונות של עמיתים שהקשר עימם נותק או של עמיתים שנפטרו, כעבור פרק הזמן שנקבע בתקנות לאיתור העמית המנותק או המוטבים לפי העניין, יופחתו דמי הניהול בגין חשבונות

העמיתים הנ"ל ל-0.3% מהיתרה הצבורה במונחים שנתיים. למעט לעניין תקרת דמי הניהול ביחס לחשבונות של עמיתים שהקשר עימם נותק או של נפטרים. על פי התקנות לא אמור לחול שינוי בגובה דמי הניהול המירביים שמותר לגבות בקרנות השתלמות. נכון למועד דיווח זה טרם פורסם ברשומות הנוסח הסופי של התקנות.

רפורמות/ שינויים עיקריים מוצעים

נכון לשנת הדוח מוצעות מספר הצעות לרפורמות/שינויים בשוק החיסכון לטווח ארוך וביטוח חיים, אשר טרם גובשו או טרם אושרו, לפי העניין. להלן יובאו פרטים עיקריים בדבר הרפורמות האמורות לעיל:

6.2.11 התכנית להגברת התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני

בחודש נובמבר 2010, פרסם המפקח, תוכנית להגברת התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני במטרה לצמצם את ההבדלים בין מוצרי החיסכון הפנסיוני השונים, להגביר את השקיפות של שוק החיסכון הפנסיוני על כלל השחקנים שבו, להיטיב את טיב המוצרים המוצעים ומחירים וליצור בסיס השוואה אחיד בין המוצרים (להלן - "התכנית להגברת התחרות").

בעקבות פרסום התכנית להגברת התחרות פורסמו טיוטות של הוראות רגולציה חדשות, כדלקמן:

- תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים) (תיקון מס' 1), התשע"א-2011 - בתזכיר החוק שפורסם בחודש מרס 2011, מוצע להקל באיסור הקיים כיום, לפיו יועץ פנסיוני שהוא תאגיד בנקאי אינו רשאי להתקשר עם מעביד או עם ארגון מעבידים לעניין מתן ייעוץ פנסיוני לעובדיהם, ולהסמיך את הממונה לקבוע הוראות וקריטריונים לעניין התקשרות שכזו. עוד מוצע בתזכיר לקבוע כי מעסיק לא יוכל להתנות ביצוע עסקה במוצר פנסיוני בביצועו על ידי בעל רישיון מסוים, ובכלל זה: בעל רישיון המספק למעביד שירותי תפעול. כמו כן, המעביד לא יוכל להתנות כי כל שירות אחר אשר עליו לספק לעובד, ובכלל זה: שירותי התפעול עצמם או מתן הטבה לעובד, יותנו בביצוע העסקה כאמור באמצעות בעל רישיון מסוים. בנוסף, מוצע להחיל על בעלי רישיון את החובות החלות על מבטח לעניין הגשת דוחות והודעות לממונה, מוצע להחיל על בעל רישיון את החובה המוטלת על מבטח לעניין התניית ביטוח, כך שבעל רישיון לא יתנה קניית מוצר פנסיוני אחד בקניית מוצר פנסיוני אחר, ממנו או מאדם אחר, וזאת למעט אם קיבל אישור לכך מהממונה.
- טיוטת חוזר גופים מוסדיים בנושא דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני - בטיוטה שפורסמה בחודש מרס 2011, מוצע לקבוע הוראות לפיהן גוף מוסדי יהיה רשאי להציע לעמית שיעור נמוך של דמי ניהול מהשיעור המרבי הקבוע בדין ובלבד שההצעה האמורה תהיה תקפה לפחות לשנתיים. כמו כן בהתאם לטיוטה מוצע לקבוע כי כל הודעה לעמית לגבי שינוי דמי ניהול תימסר לא יאוחר מחודשיים, ולא מוקדם מארבעה חודשים, טרם מועד השינוי.
- טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(כיסויים ביטוחיים בקופות גמל), התשע"א-2011 וטיטת חוזר גופים מוסדיים לעניין רכישת כיסויים ביטוחיים באמצעות חברה מנהלת - באוגוסט 2011 פורסמו טיוטות התקנות והחוזר הנ"ל - טיוטת התקנות מציעה לקבוע, כי חברה מנהלת תהיה רשאית לרכוש עבור עמית וקופת גמל רשאית לקבוע בתקנונה כיסויים ביטוחיים לאריכות ימים, סיכוני מוות ונכות ואלו בלבד. המבטח יבחר בהליך תחרותי שאישר הדירקטוריון. צד קשור יכול להיבחר כמבטח בתנאי כי הציע את התנאים המיטיבים ביותר. הטיוטה אף קובעת תנאים לכיסוי הביטוחי הנרכש באמצעות חברה מנהלת ולעניין שמירת הכיסוי הביטוחי ביחס לעמית לא פעיל; טיוטת החוזר מציעה לאפשר לחברות מנהלות לשווק לעמיתיהן כיסוי ביטוחי, תוך הענקת רישיון סוכן תאגיד ביטוח פנסיוני לחברה המנהלת שיוגבל לשיווק כיסוי ביטוחי לסיכוני מוות ולסיכוני נכות באמצעות פוליסות ביטוח פרט, כאשר הכיסוי יוענק באמצעות ביטוחי פרט על חשבון העמית (דמי ביטוח עבור ביטוח פרט של מבטח, שהוא צד קשור לחברה המנהלת, יהיו בגובה דמי הביטוח הנהוגים במועד הקמת הפוליסה, עבור ביטוח בעל מאפיינים דומים המשווק על ידי המבטח). כמו כן אוסרת טיוטת החוזר על חברה מנהלת לרכוש פוליסת ביטוח קבוצתי לעמיתי קופת הגמל מכספי החברה המנהלת ומציעה לבטל את חוזר גופים מוסדיים 2008-9-15 בעניין "ביטוח משלים לעמיתים בקופות הגמל ובקרנות הפנסיה".

- טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דמי עמילות), התשע"ב-2011 - בחודש אוקטובר 2011 פורסמה טיוטה שנייה של התקנות, במסגרתה מוצע, בין היתר, להסדיר את אופן תשלום דמי העמילות למספר בעלי רישיון במקביל במסגרת מעבר לקוחות בין סוכני ביטוח, לקבוע שעמלת שירות תשלום לסוכן ביטוח באמצעות תשלום כספי באופן ישיר; לקבוע מגבלות שונות בנוגע לתגמול סוכן ביטוח בשל עמידה ביעד מכירות (לרבות משך תקופת המדידה, אופן מתן התגמול, תוך הבחנה בין מוצר ביטוח שאינו מוצר פנסיוני, שלגביו נקבעו מספר אופני תשלום, לבין מוצר פנסיוני שלגביו נקבע שהתשלום יהיה תשלום כספי במישור), לקבוע תנאים נוספים בנוגע לדמי העמילות שישולמו בשל מוצר ביטוח שאינו לתקופה קצובה, לרבות היחס בין דמי העמילות המשולמים בכל אחת מ-5 השנים הראשונות לעומת דמי העמילות המשולמים בשנה הראשונה וחובת גילוי למבוטח על דמי העמילות המשולמים לסוכן.
 - טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(עמלות הפצה)(תיקון), התשע"א-2011 - בטיטת התקנות, שפורסמה בחודש מרס 2011, מוצע לקבוע הוראות לפיהן מבטח (ולא רק חברה מנהלת) יוכל לשלם עמלת הפצה בגין מוצרים פנסיוניים שבניהולו ואשר לגביהם ניתן ללקוח ייעוץ פנסיוני. כן מוצע לקבוע מודל לעמלת הפצה אחידה במסגרת ביצוע עסקה בשלושת סוגי המוצרים הפנסיוניים: קופת גמל, קרן פנסיה חדשה וביטוח מנהלים. מודל עמלת הפצה המוצע קובע שיעור עמלת הפצה מירבי של 0.2% מהצבירה ועד 2% מההפקדות השוטפות לאותם מוצרים (על בסיס חישוב חודשי). במקרה שבו דמי הניהול הנגבים נמוכים משיעור עמלת הפצה המרבית כאמור לעיל מוצע לאפשר תשלום עמלת הפצה מופחתת בשיעור של 40% מדמי הניהול בגין הצבירה ו/או ההפקדות השוטפות, לפי העניין. לגבי קרן השתלמות, אשר שונה באופייה מהמוצרים הפנסיוניים המוזכרים לעיל, מוצע להותיר את תקרת עמלת הפצה המותרת בשיעור מקסימאלי של החלק השנים עשר של 0.25% מיתרת הנכסים הצבורים בקרן לטובת הלקוח בכל חודש.
- לטיטות הוראות הרגולציה הנ"ל, ככל שתתקבלנה, השלכות אפשריות על הכנסות ורווחיות החברה, הגדלת כח הבחירה הניתן לעובד והקטנת ההשפעה של הסוכן על בחירת העובד, והגדלת הכדאיות לגופים הבנקאיים לכניסה יותר מסיבית לשוק הייעוץ. החברה מעריכה כי לתקנות ולחוזרים שיפורסמו בהתאם לתוכנית להגברת התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני תהיה השפעה ניכרת על מבנה שוק החיסכון לטווח ארוך ועל התחרות בשוק זה.
- המידע בכל הקשור להשלכות האפשריות של טיוטת תקנות דמי עמילות, הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של הקבוצה. נכון למועד פרסום הדוח ולאור העובדה שמדובר בטיטות תקנות וחוזרים בלבד, היישום בפועל עשוי להיות שונה באופן מהותי מזה שנחזה והוא תלוי, בין היתר, בנוסח הסופי של התקנות והחוזרים ובהתנהגות הגורמים השונים בענף הנוגעים לעניין.

6.2.12. הרפורמה בעניין הנהגת תוכניות ביטוח ותקנוני קופות גמל

בחודש ספטמבר 2011, פורסמו תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס'), התשע"א-2011, תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(תיקון מס'), התשע"א-2011, וטיטות נוהל הודעה על הנהגת תכנית ביטוח ותקנון קופת גמל, המציעים להתאים את הוראות הדין לגישת פיקוח המתאימה יותר למבנה השוק המודרני, בהתאם להתנהלות הנדרשת ממדינת ישראל לאור הצטרפותה לארגון ה-OECD ולאור עקרונות דירקטיבת SOLVENCY II. במסגרת זו מוצע לשנות את אופן הנהגת מוצרים, כך שגוף מוסדי ידרש להודיע על מוצר (חדש או עדכון תנאים של מוצר קיים) לפני תחילת שיווקו, אך לא יידרש להמתין לאישור הממונה כתנאי לתחילת השיווק. שינוי זה יגדיל את מרחב הפעולה של הגופים המוסדיים מחד, ומאידך יגביר את אחריותם לאיכות המוצרים שהם מנהיגים. בהתאם לטיטות הנוהל, המוצר החדש (או השינויים במוצר קיים) ייכנסו לתוקף לאחר 30 יום ממועד הגשת ההודעה (שלה יצורפו מידע ומסמכים בהתאם למפורט בנוהל), אלא אם הממונה הודיע על התנגדותו למוצר/לשינוי, כולו או חלקו, בתוך התקופה האמורה. לממונה שמורה הרשות להודיע על התנגדותו גם לאחר כניסת המוצר/השינוי לתוקף, מטעמים של שמירה על עניינם של העמיתים, מניעת פגיעה ביכולתה של הקופה לקיים את התחייבויותיה וטעמים המנויים בחוק. בנוסף הוצע לערוך התאמה ביחס להוראות הקובעות סנקציות פליליות ו/או עיצומים כספיים למי שפעל על אף התנגדותו של הממונה, או שלא בהתאם להודעת החברה בקשר למיזוג או להעברת הניהול בקופה (כמפורט להלן).

טיטות החוזר הנ"ל קובעת את הפרטים שיש לצרף להודעה על הנהגת תוכנית ביטוח חדשה, הקמת קופת גמל חדשה או על שינוי בתקנון קופת גמל, לרבות נספח המגדיר את רמת הפירוט הנדרשת בנספח האקטוארי הנלווה לתכנית ביטוח או לתקנון קופת גמל. טיוטת החוזר צפויה להיכנס לתוקף ביולי 2012 ולבטל את חוזר גופים מוסדיים 2006-9-4 וחוזר ביטוח 2005-1-35 העוסקים בעניין זה.

6.2.13. מודל "הטבה משלימה"

בחודש פברואר 2011 הוקמה ועדה לבחינת הטבות המס בחסכון הפנסיוני. בהתאם לפרסומים בעתונות, מסתמן כי המלצות הועדה יהיו ביטול הטבות המס הניתנות כיום בגין הפרשות העובד לחסכון הפנסיוני, ובמקומן תשלם המדינה את ההטבה באמצעות הפקדת כספים ישירות לחסכון הפנסיוני של העובד, כאשר מטרת המודל היא להביא לחלוקה שוויונית בהטבות המס ולפשטות במבנה הטבות המס לפנסיה. נכון למועד דוח זה טרם התפרסמו המלצות הועדה.

פרק ג': קרנות השתלמות

7. מידע כללי

7.1. מבנה תחום הפעילות והשינויים שחלו בו

קרנות השתלמות מיועדות למימון השתלמויות מקצועיות אולם ניתן למשוך מהם כספים לכל מטרה שהיא בתום 6 שנים ממועד ההפקדה הראשונה. ההפקדות בקרנות ההשתלמות לשכירים נעשות על ידי המעסיק והעובד ונרשמות על שם העובד. שיעורי ההפקדות נקבעו בהתאם לפקודת מס הכנסה והם 7.5% למעסיק ו-2.5% לעובד, אך ניתן לקבוע בהסכם קיבוצי שיעורי הפקדות שונים מאלה. ההפקדות נרשמות על שם העובד ומוכרות למעסיק כהוצאות. ההפקדות לקרנות השתלמות לעצמאים מותרות רק למי שיש לו הכנסה מעסק או ממשלח יד בכפוף לתקרת הכנסה. ככלל, מתאפיין תחום קרנות ההשתלמות ברגולציה רבה, בדומה לתחום קופות הגמל האישיות לתגמולים ולפיצויים לא משלמות לקצבה לעניין זה נכונים הדברים המפורטים בסעיפים 6 ו-23 לעיל ולהלן גם לענין קרנות ההשתלמות, למעט בכל הנוגע לשינויים שנערכו במסגרת תיקון מס' 3.

החברה מנהלת קרן השתלמות אחת כמפורט בסעיף 8 להלן:

• **אומגה קרן השתלמות ובה מופעלים שלושה מסלולי השקעות לכלל עמיתיה:**

אומגה כללי - מספר אישור רשות המיסים 286.

אומגה אג"ח - מספר אישור רשות המיסים 1445 (מסלול השקעה אשר פעילותו החלה במאי 2009).

אומגה מנייתי - מספר אישור רשות המיסים 1446 (מסלול השקעה אשר פעילותו החלה במאי 2009).

7.2. תחליפים למוצרי תחומי פעילות החברה ושינויים החלים בהם

קרנות השתלמות מוגדרות מצד אחד כמוצר פנסיוני (בחוק השייוק הפנסיוני), ומצד שני ככנס פיננסי (בחוק הסדרת העיסוק). למרות זאת, אין לקרנות ההשתלמות מוצרים תחליפיים, המאפשרים קבלת הטבות מס דומות בגין ההפקדות להם.

7.3. שיעור דמי הניהול המרבי הסטטוטורי בפועל

להלן שיעור דמי הניהול המותרים סטטוטורית (יצוין כי רפורמת דמי הניהול המרביים לא משנה שיעור זה) ושיעור דמי הניהול שנגבו בפועל מעמיתי הקרן, באחוזים מהצבירה:

2009	2010	2011	
2%	2%	2%	שיעור דמי הניהול המרבי סטטוטורי
0.28%	0.29%	0.42%	שיעור דמי הניהול שנגבו בפועל

7.4. מבנה ניהול ההשקעות של תחום הפעילות

לפרטים אודות מבנה ניהול ההשקעות של החברה - ראה סעיף 12.7 להלן. מבנה תיק ההשקעות של הקרן, נכון ליום 31.12.2011, הוא כדלקמן:

אומגה כללי

השיעור בתיק ההשקעות	סוג הנכסים
4.01	מזומנים ושווי מזומנים
23.55	אגרות חוב ממשלתיות
29.40	אגרות חוב קונצרניות סחירות
31.13	מניות וני"ע אחרים סחירים
6.85	אגרות חוב קונצרניות בלתי סחירות
2.66	מניות וני"ע אחרים בלתי סחירים
2.40	פקדונות, הלוואות ואחרים

אומגה אג"ח

השיעור בתיק ההשקעות	סוג הנכסים
5.99	מזומנים ושווי מזומנים
80.18	אגרות חוב ממשלתיות
13.73	אגרות חוב קונצרניות סחירות
0.11	אחרים

אומגה מנייתי

השיעור בתיק ההשקעות	סוג הנכסים
6.11	מזומנים ושווי מזומנים
93.86	מניות וני"ע אחרים סחירים
0.03	אחרים

8. מוצרים ושירותים

קרן השתלמות מיועדת לשכירים ולעצמאיים. ההפקדות בקרן ההשתלמות הן על בסיס חודשי לשכירים. עצמאים יכולים להפקיד את הכספים אחת לתקופה.

כאמור, תחום הפעילות של החברה כולל קרן השתלמות אחת:

"אומגה קרן השתלמות" אשר הפכה להיות קרן השתלמות רגילה ביום 1 באוקטובר 2008 ולה שלושה מסלולי השקעה כדלקמן:

מסלול כללי - אשר מדיניות ההשקעות בו נתונה להחלטות ועדת ההשקעות של הקרן, בכפוף להוראות הדין.

אומגה אג"ח – במסלול זה יושקעו לפחות 75% מנכסי המסלול באגרות חוב ממשלתיות בישראל ובחו"ל² ועד 25% מנכסי המסלול באגרות חוב קונצרניות.

אומגה מניית – במסלול זה יושקעו לפחות 50% מנכסי המסלול במניות וניירות ערך המירים למניות.

להלן פרטים אודות היקף הנכסים המנוהלים והיקף ההפקדות של אומגה קרן השתלמות (באלפי ש"ח), תוך חלוקתם בין מסלולי ההשקעה השונים:

שם המסלול	היקף ההפקדות (כולל העברות) בשנת 2011	היקף הנכסים המנוהלים ביום 31.12.2011
אומגה כללי	254,916	2,364,164
אומגה אג"ח	26,108	33,342
אומגה מניות	6,791	7,086
סה"כ	287,815	2,404,592

9. פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים

מאחר שתחום הפעילות כולל רק קרן השתלמות אחת, הרי שמדובר בקבוצת מוצרים דומים אחת. על כן, ראה פרטים אודות פילוח הכנסות והרווחיות ממוצר זה בסעיף 5 לעיל.

10. מוצרים חדשים

בתחום פעילות זה, נכון למועד הדו"ח, אין לחברה מוצר מהותי חדש.

11. עמיתים

11.1. אופי היחסים שבין החברה לעמיתים הינו בהתאם לתקנון הקרן, ובכפוף להוראות הדין החלות על היחסים שבין החברה לעמיתים.

11.2. עמיתי הקרן הינם עמיתים מסוג "עמית-שכיר" – עמית שהוא עובד, אשר מעבידו משלם בעדו כספים לקרן ההשתלמות. במרץ 2009, נפתחה הקרן גם לעמיתים מסוג "עמית-עצמאי" - עמית יחיד המשלם כספים לקופת גמל בעד עצמו.

² ביום 24 באוקטובר 2010, נכנס לתוקף שינוי נוסף בתקנון הקרן שמטרתו להבהיר כי במסלול האג"ח ההשקעה באג"ח ממשלתי תהיה קרן באג"ח ממשלתי בישראל הן באג"ח ממשלתי בחו"ל.

להלן נתונים לגבי העמיתים של הקרן בשנת 2011³:

עמיתים עצמאים	עמיתים שכירים	
699	33,607	מספר חשבונות עמיתים
7,189	280,626	הפקדות (באלפי ש"ח)
2,197	321,303	משיכות (באלפי ש"ח)
(110,050)		העברות ל/מ הקרן (באלפי ש"ח)

11.3. כאמור לעיל, לתחום הפעילות מספר רב של עמיתים, ולכן אין תלות בלקוח בודד, או במספר מצומצם של לקוחות, אשר אובדנם ישפיע באופן מהותי פעילות התחום.

11.4. לתחום הפעילות אין לקוח בודד אשר ההכנסות ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות החברה.

³ העברות ומשיכות כוללות העברות מהקרן ואל הקרן.

פרק ד': עניינים הנוגעים לפעילות החברה בכללותה**12. מידע כללי נוסף****12.1. מגבלות, חקיקה, תקינה ואילווצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות**

החקיקה הרבה בתחום בשנים האחרונות, מחוללת שינויים רבים בענף קופות הגמל, וצפויה גם בעתיד להמשיך ולחולל שינויים רבים נוספים על הפעילות בענף. לשינויים אלו תתכן השפעה מהותית על פעילות החברה ותוצאותיה. לפירוט בדבר מגבלות החקיקה ראה סעיפים 6 לעיל ו-23 להלן.

12.2. שינויים בהיקף הפעילות ורווחיות החברה**12.2.1. היקף הפעילות בענף**

נכון לפרסום דוח זה טרם פורסמו התוצאות העסקיות המצרפיות לשנת 2011 של החברות המנהלות, ולפיכך לחברה אין מידע לגבי היקף הפעילות והרווח המצרפי בענף.

היקף הפעילות בחברה - עד ליום 1 באוקטובר, 2011, עמד שיעור דמי הניהול שגבתה הקרן מעמיתים שהיו עמיתי הקרן עד ליום 1 באוקטובר, 2008 וכן עמיתים שהיו זכאים להצטרף לקרן עד ליום 1 באוקטובר, 2008, בשיעור של 0.3% מההיקף השנתי הממוצע של הנכסים המנוהלים והחל ממועד זה, עודכן שיעור דמי הניהול בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה. לעדכון זה צפויה להיות השפעה מהותית על ההון העצמי והרווח הנקי של החברה.

בגין השירותים שמספקת מנורה מבטחים פיננסים לחברה (לרבות באמצעות החברות הבנות שלה), משלמת החברה תשלום בשיעור שנתי של 0.3% מההיקף הנכסים המנוהלים בקרן בניכוי התשלום המשולם בגין שירותי התפעול הניתנים על ידי הבנק הבינלאומי – לפרטים נוספים ראה סעיף 19.1 להלן.

12.2.2. רווחיות

בענף - רווחיות החברות המנהלות בשנת 2011 הושפעה מהקיטון בהיקף הנכסים המנוהלים כתוצאה מהתשאיה השלילית בשוקי ההון, תחרות החריפה בין החברות המנהלות, אשר באה לידי ביטוי, בין השאר, בהנחות ניכרות בדמי הניהול מצד המתחרים לצד העלאת דמי הניהול לעמיתים בקרן, וכן בהעלאת העמלות המשולמות לסוכנים. בנוסף, ממשיכה מגמת עליה בהוצאות הנובעת מדרישות הרגולציה ומדרישות השוק לגבי שירותי מחשוב, ומתן שירותים לעמיתים.

בחברה - חלה עליה ברווחיות החברה כתוצאה מהעלאת דמי ניהול החל מחודש אוקטובר 2011. כתוצאה מעליה זו נוצרו לחברה רווחים בניגוד לשנים קודמות, שדמי הניהול כיסו רק את העלויות ולא נותרו רווחים לחברה.

12.3. שינויים טכנולוגיים

החברה מקבלת שירותי תפעול וניהול זכויות העמיתים עבור הקרן שבניהולה מהבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן – "**הבנק הבינלאומי**") בהתאם להסכם תפעול שנחתם בין הצדדים. בנוסף, החברה מקבלת שירותי תפעול וניהול משלימים ממנורה מבטחים פיננסים בהתאם להסכם מיום 25 בספטמבר 2008 (ראה סעיף 24 להלן) במסגרת זו החברה התחברה למערכת מידע המרכזת את הנתונים המועברים לחברה מהבנק הבינלאומי, ומאפשרת ניהול ובקרה טובים יותר, ומפיצה את המידע למשווקים הפנסיונים, מעסיקים ועמיתים, תוך היערכות להפעלת מערכי הפצת מידע ליועצים פנסיונים ובקרה על תשלומי עמלות ההפצה ליועצים אלו. כמו כן החברה עושה שימוש במערכת מבוססת CRM לצורך ניהול הקשר עם משווקים פנסיונים ועמיתי הקרן שבניהולה ולצורך בקרה ומעקב אחר תהליך ההצטרפות והעברה של עמיתים אליה.

12.4. גורמי ההצלחה הקריטיים והשינויים החלים בהם

קיימים מספר גורמי הצלחה קריטיים, ביניהם:

- יכולת להשיא תשואות עודפות לאורך זמן ביחס למדדי ההשוואה ולעומת גופים מתחרים.
- מצב שוק ההון מבחינת מחזורי פעילות ותשואות.
- מתן שירות ומידע איכותי וזמין ללקוח.
- שימור ורכישת הון אנושי איכותי.
- יעילות תפעולית.
- הפעלת בקרה יעילה.
- גובה דמי ניהול.
- נגישות לערוצי הפצה ושיווק.
- תמהיל ומגוון מוצרים.

12.5. חסמי הכניסה והיציאה העיקריים

מחסומי הכניסה העיקריים של ענף ניהול קופות גמל הם:

- קבלת רישיון חברה מנהלת, בהתאם לחוק קופות הגמל, תקנות ניהול קופות גמל, כאשר על המבקש לעמוד בדרישות של הון עצמי, מהימנות וניסיון. זאת במקביל לקבלת היתר שליטה בחברה מנהלת לבעל השליטה, אשר נדרש לעמוד בדרישות של יציבות פיננסית, מהימנות ועוד.
- הון אנושי בעל הכשרה, ידע, ניסיון ורישיונות מתאימים לפעילויות השונות.
- הקמת תשתית מיחשובית הכוללת בין היתר מנגנוני בקרה ודיווח.

12.6. תחרות

ראה סעיף 14 להלן.

12.7. מבנה ניהול ההשקעות של תחום הפעילות

כללי

השקעות הקרן מנוהלות ע"י מנורה מבטחים ניהול תיקי השקעות בע"מ (לעניין זה ראה סעיף 24 להלן) תוך הסתייעות באגף ההשקעות של מנורה מבטחים בע"מ (להלן – "אגף ההשקעות") וזאת על מנת לנצל ידע ומומחיות הנדרשים בתחומי ההשקעות השונים. באגף ההשקעות הוקמו צוותי השקעה מתמחים בהשקעות בחו"ל, במניות בישראל, בנכסי חוב, במחקר ואנליזה ובקרנות השקעה. בנוסף הוקם מערך אשראי לא סחיר וצוות "מידל אופיס" בהתאם לחוזר גופים מוסדיים שעניינו מערך התפעול והבקרה בתחום ההשקעות של הגוף המוסדי.

החלטות ההשקעה בפועל מתקבלות על ידי מנהלי ההשקעות השונים במנורה מבטחים ניהול תיקי השקעות בע"מ, תוך הסתייעות בצוות המחקר והאנליזה ובעבודות מחקר חיצוניות בארץ ובחו"ל, פגישות שוטפות עם מומחים מקצועיים בתחום, והכל בכפוף ובמסגרת המדיניות המאושרת.

אחת לשבועיים מתכנסת ועדת ההשקעות ודנה במדיניות ההשקעה ובמדיניות הקצאת הנכסים המנוהלים בקרן בין אפיקי ההשקעה השונים ובין השקעה בישראל לשוקי הון בעולם וזאת, בכפוף לגבולות הקצאת הנכסים שנקבעה על ידי הדירקטוריון. בישיבות ועדת ההשקעות משתתפים מלבד חברי הוועדה ומנהלי ההשקעות, גם נציגי חברת מודוס סלקטיב ניהול ויעוץ השקעות בע"מ המספקים שירותי תיאום ובקרת השקעות לקרן ההשתלמות אומגה וכן מתן חוות דעת והמלצות על אופן ניהול ההשקעות בקרן.

בישיבותיה השוטפות מקבלת הוועדה דיווחים כלכליים שונים ומגוונים - סקירת מאקרו בארץ, סקירת מאקרו בחו"ל, נתונים כלכליים עיקריים בארץ ובחו"ל, פעילות ההשקעות שבוצעה מאז מועד ההתכנסות הקודמת, מבנה תיק ההשקעות העדכני למועד התכנסות הוועדה, דוחות חשיפה לקבוצות לווים, דוחות חשיפה לענפי משק, סקירת הצבעות החברה באסיפות כלליות של גופים שנכסי הקרן מושקעים במניותיהם, דיווחים ספציפיים על השקעות מסוימות ועוד, דיווחים על תיק האשראי הלא סחיר וכן חומר רקע וניתוחים שונים המתייחסים להשקעות אשר מובאות לאישור הוועדה ו/או חומרים מצגות וניתוחים של מגוון נושאים על פי בקשת חברי הוועדה. הוועדה מקיימת דיון על מבנה תיק ההשקעות, הצורך בהתאמתו למצב השוק העדכני, שינויים בתמהיל ההשקעות, חשיפות למגזרים מסוימים, חשיפות לקבוצות עסקיות מסוימות וכד'.

ועדת ההשקעות אימצה את מדיניות ההצבעה באסיפות כלליות שפרסמה פועלים סהר בע"מ בספטמבר 2009, שייצגה את החברה באסיפות הכלליות בהתאם לתקנות עד להעברת ייצוג החברה לאנטרופי שירותי מחקר כלכליים בע"מ בע"מ לקראת סוף שנת 2010, למעט לעניין הצבעות במסגרת הסדרי אג"ח אשר בהם תצביע החברה באופן עצמאי ובהתאם לנוהל חובות בעייתיים של החברה.

ככלל, אסטרטגיית ההשקעה של הקרן שבניהול החברה מתאפיינת בניסיון להגיע לאופטימיזציה של היחס בין תשואה לסיכון.

תחום הפעילות הינו בעל טווח בינוני (חשבון העמית הופך לנויל בחלוף שש שנים ממועד ההפקדה הראשונה), אולם בשל הטבות המס, חלק ניכר מהכספים נשאר בקופה גם לאחר תום תקופה זו. כמו כן תחום זה הינו תחום בעל צבירות משמעותיות חיוביות, שלא נפגע משינוי הרגולציה (תיקון מס' 3 לתקנות קופות הגמל המתואר בסעיף 6 לעיל) ובעל פוטנציאל צמיחה עתידית. על כן, גם בתחום זה, ההשקעה מאופיינת כהשקעה ארוכת טווח, בדומה לתחום קופות הגמל לא משלמות לקיצבה.

אחת לשנה, במהלך הרבעון הראשון, וועדת ההשקעות קובעת תוכנית הקצאת נכסים (Asset Allocation) לאפיקים השונים כגון - מניות בארץ ובחו"ל לסוגיהן, אג"ח ממשלתי ואג"ח קונצרני צמוד ולא צמוד, אג"ח סחיר ולא סחיר, פיקדונות בבנקים, מזומן וכד'. תוכנית זאת כוללת מדדי ייחוס רלוונטים שיאפשרו לפקח ולבקר אחר ביצועי ההשקעות של הקופה. תוכנית זו מובאת לדיון ולאישור הדירקטוריון, כמתחייב מהוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007. הקצאת הנכסים הנקבעת בתחילת כל שנה אינה קשיחה, ויכולה להגיב להתרחשויות בשוקי ההון בארץ ובעולם.

מדיניות ההשקעה מפורסמת לציבור באתר האינטרנט של הקופה החל מחודש ינואר 2010 ונכללת בדוחות התקופתיים שנשלחים לעמיתים החל מהדוחות ל- 31 בדצמבר 2009 בהתאם לדרישות הממונה על אגף שוק ההון, ביטוח ופנסיה באוצר.

פורום החוב שהוקם בהתאם להנחיות הממונה בחוזר שעניינו טיפול בחובות בעיתיים כמתואר לעיל ואשר תפקידו העיקרי ביצוע מעקב שוטף אחר חובות בעיתיים, דירוגם, וקביעת דרכי הטיפול בהם. על רקע, המשבר בשוק האשראי החוץ בנקאי בשנת 2008, התפתח תהליך של "הסדרי חוב" לחברות בקשיים באמצעות מנגנון של נציגות בעלי אג"ח. בהקשר זה פועלת הקבוצה באמצעות נציג מקצועי חיצוני יעודי לנושא, תוך הקפדה על ביצוע הפרדה מלאה בין פעילותו השוטפת לקידום הסדרי חוב לבין פעילות ההשקעות באמצעות אגף ההשקעות, והכל בהתאם להנחיות והוראות הדין הרלבנטיות.

לעניין ניהול הסיכונים בחברה לרבות במסגרת ניהול השקעות הקרן – ראה סעיף 29 להלן. לפירוט בהרחבה על מבנה ניהול ההשקעות בתחום ראה סעיפים 9-10 בדו"ח הדירקטוריון של החברה.

מבנה ההשקעות במסלולי הקרן

אומגה כללי - תיק ההשקעות של אומגה במסלול הכללי מורכב מסוגי נכסים שונים ומפוזר באפיקים שונים בארץ ובעולם. התיק מורכב בעיקר מאחזקות במניות בארץ ובחו"ל, מאג"ח ממשלתי צמוד ולא צמוד, מאג"ח קונצרני סחיר ולא סחיר ומפיקדונות.

במהלך השנה נשמר מרכיב מניות יציב בשיעור של כ- 30%. כמו כן, גדלה החשיפה לחו"ל במסלול הן באפיק האקוויטי והן באפיק החוב כדי ליצור פיזור השקעות גיאוגרפי וכדי לנצל הזדמנויות מעבר לים מכיוון שלא כל בורסות העולם התנהגו באותה עוצמה במהלך השנה. לקראת סוף השנה גדלה בהדרגה חשיפת המט"ח בקרן.

אומגה אג"ח - מסלול האג"ח הינו מסלול מתמחה ובהתאם למדיניות ההשקעה של הקרן לפחות 75% מנכסים יושקעו באג"ח ממשלתיות בארץ ו/או בחו"ל והיתר באג"ח קונצרניות בדירוגים גבוהים.

במהלך השנה שיעור ההשקעה באג"ח הממשלתי הצמוד והלא צמוד היתה כ- 80%. שאר ההשקעות רוכזו באפיק אג"ח קונצרני צמוד מדד ובדירוג גבוה. מדיניות ההשקעה של המסלול היא שמרנית ואינה כוללת רכיב מנייתי כלשהו. ראוי לציין כי המשך ירידת התשואות באג"ח ממשלתי לכל אורך העקום ועליית מחירי האג"ח כתוצאה משמירת ריביות נמוכות הן בישראל והן בעולם תמכו בשמירת מרכיב מקסימאלי של נכסים ממשלתיים במסלול זה.

אומגה מנייתי - מסלול המניות הינו מסלול מתמחה ובהתאם למדיניות ההשקעה של הקרן לפחות 50% מהנכסים יושקעו במניות, בתעודות סל, ב-ETF וכו', בארץ ו/או בחו"ל. יתרת הנכסים במסלול יושקעו על פי שיקול דעתה של החברה בכפוף למגבלות ולתנאים שנקבעו בתקנות ההשקעה.

במהלך השנה נשמר שיעור ההשקעה ברכיב המניות על למעלה מ- 90% מנכסי המסלול כאשר 10% הנותרים הוחזקו במזומנים לשם ניצול הזדמנויות לקניית מניות או אינדקסים הן בשוק המקומי והן בשוקי חו"ל. כמו כן, עקב החלטה אסטרטגית גדל מרכיב חו"ל במסלול ביחס של כ-40% השקעה בנכסים זרים וכ- 60% בנכסים ישראלים כדי ליצור פיזור השקעות גיאוגרפי וכדי לנצל הזדמנויות מעבר לים מכיוון שלא כל בורסות העולם התנהגו באותה עוצמה במהלך השנה.

שיווק והפצה

13.

עד למועד העברת השליטה בחברה למנורה מבטחים פיננסים, לא התקיים מערך שיווק ו/או הפצה של הקרן. במסגרת העברת השליטה (ביום 1 באוקטובר 2008) בחברה למנורה מבטחים פיננסים בכוונת החברה לשווק את הקרן במספר ערוצי שיווק והפצה שהעיקריים בהם הם:

- שיווק והפצה באמצעות מתווכים שונים, ובעיקר סוכני ביטוח פנסיוניים, עימם קשורה קבוצת מנורה מבטחים. יצוין, כי קבוצת מנורה מבטחים קשורה עם מספר רב של מתווכים כאמור, ועל כן אין היא תלויה במתווך בודד, אשר אובדנו ישפיע מהותית לרעה על פעילותה. החברה נוהגת לשלם למשווקים האמורים עמלות, המחושבות כשיעור מתוך דמי הניהול שגובה החברה מהעמיתים המופנים. חקיקת רפורמת בכר לא הגבילה את השיעור שמשולם לסוכני ביטוח פנסיוניים ולמשווקי השקעות, ועל כן נקבעות העמלות המשולמות להם במסגרת מו"מ. שיווק באמצעות עובדים מורשים של קבוצת מנורה מבטחים.
- הפצה באמצעות יועצי ההשקעות ו/או היועצים הפנסיוניים של הבנקים (להלן "היועצים") - עיקר הפעילות של החברה מול אפיק זה הינה להביא את מוצרי ושירותי החברה למודעות של היועצים ולספק להם מידע ומסמכים שיווקיים בהתאם. רפורמת בכר הביאה לשינויים ניכרים באופן הפעילות של ערוץ שיווק והפצה זה, שכן הבנקים חויבו לשמור על אובייקטיביות בכל הנוגע לייעוץ שימסרו ללקוחותיהם. במקביל יצרה הרפורמה מנגנון שוויוני לתשלום עמלות הפצה לבנקים. עוד יצוין, כי אחת ממסקנות ועדת בכר היתה, כי בפועל שיווקו הבנקים בעבר בעיקר את קופות הגמל של חברות הקשורות אליהם. לאחר השלמת מכירת פעילות ניהול קופות הגמל על ידי הבנקים, אמורה להיפתר בעיית ניגוד העניינים המובנית שגרמה להעדפה המתוארת לעיל, והייעוץ שיתנו הבנקים ללקוחותיהם צפוי להיות אובייקטיבי ונטול העדפות. החברה התקשרה עם מנורה מבטחים פנסיה בע"מ (להלן –

"מנורה מבטחים פנסייה" בהסכם לניהול הפעילות השוטפת של החברה מול מערך ההפצה הבנקאי (דהיינו – היועצים).

יצוין, כי נכון למועד דו"ח זה החברה חתמה על הסכמי הפצה עם הבנקים הבאים:
 בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק מסד בע"מ, בנק מזרחי-טפחות בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק ערבי-ישראלי בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בנק אוצר החייל בע"מ, בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ, יובנק בע"מ ובנק הפועלים בע"מ.

- פנייה ישירה ללקוחות, בין היתר על דרך של השתתפות במכרזים המתפרסמים על ידם.
- קיום כנסים מקצועיים/שיווקיים.
- פרסום בעיתונות ובאינטרנט.

תחרות

14.

14.1. בתחומי פעילות החברה קיימת תחרות מתמדת ועזה מצד מספר רב של מתחרים. הגורמים שעליהם מתקיימת התחרות בתחומי פעילות החברה הינם התשואה המושגת (ביחס לרמת הסיכון), גובה דמי הניהול ואיכות השירות. החברה שואפת לשמר את היקף העמיתים והנכסים בקרן ההשתלמות שבניהולה, ואולם בשנת 2011 עמד הגיוס (בניכוי משיכות והעברות) בסך שלילי של 35,685 מליון ש"ח.

בהתאם לנתונים שהתפרסמו באתר האינטרנט של אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון, בישראל פועלות, נכון לסוף שנת 2011 מאות קרנות השתלמות.

14.2. בעקבות השינוי המבני שעובר על שוק ההון הישראלי דפוס התחרות בענף קופות הגמל השתנה, באופן שהבנקים חדלו לעסוק בניהול קופות גמל והם החלו לשמש אך ורק כמפיצי קופות גמל ויועצים פנסיוניים. התחרות צפויה לגבור עוד יותר וכפועל יוצא צפויים, בין היתר, היקפי הפרסום וההשקעה בשיווק קופות גמל לעלות. מתחריה העיקריים של החברה מנוהלים על ידי גופים לא בנקאיים:

- הראל השקעות ביטוח בע"מ, שהינה הבעלים של הראל גמל בע"מ.
- כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ, שהינה הבעלים של כלל פנסייה וגמל בע"מ.
- הפניקס הישראלי חברה לביטוח, שהינה בעלת השליטה באקסלנס נשואה.
- קבוצת מגדל הכוללת את מגדל חברה לביטוח בע"מ, מגדל מקפת ומגדל שוקי הון.
- פסגות בית השקעות בע"מ.
- גופים פרטיים כגון ילין לפידות ניהול קופות גמל בע"מ, דש ניירות ערך והשקעות בע"מ, מיטב גמל בע"מ, אלטשולר-שחם בע"מ, אפסילון ובתי השקעות נוספים אשר בבעלותם חברות לניהול קופות גמל.

להערכת החברה, על פי הנתונים שהתפרסמו באתר האינטרנט של אגף שוק ההון במשרד האוצר נתח השוק של החברה מסתכם נכון ליום 31 בדצמבר, 2011 בכ- 2.14% מענף קרנות ההשתלמות.

בנובמבר 2010 פורסמה תוכנית אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון להגברת התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני. לפרטים נוספים ראה סעיף 6.2.11. החברה צופה כי לתקנות ולחוזרים שיפורסמו בהתאם לתוכנית להגברת התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני תהיה השפעה ניכרת על מבנה שוק החיסכון לטווח ארוך ועל התחרות בשוק זה.

14.3. השיטות העיקריות של החברה להתמודד עם התחרות הן:

- חתירה לתשואות גבוהות (ביחס לרמת הסיכון) בניהול הנכסים.
- העלאת המודעות לאיכות ולביצועי המוצרים של החברה, בעיקר אצל יועצי ההשקעות והיועצים הפנסיוניים שבבנקים, אשר צפויים להיות בעתיד ערוץ הפצה משמעותי של הקרן.
- הסתייעות במוניטין החברה וקבוצת מנורה מבטחים (להלן – "הקבוצה").
- הסתייעות בשירותי שיווק של קבוצת מנורה מבטחים כמקור להפניית לקוחות.
- שירותי תפעול משלימים הניתנים על ידי קבוצת מנורה מבטחים - במטרה לשפר את איכות השירות ללקוח הוגדלה מצבת כוח האדם בהון אנושי איכותי, שודרגו תשתיות המחשב ואתר האינטרנט והוקם מערך מענה אוטומטי במוקד שירות הלקוחות.

- הסתייעות בהסתדרות המהנדסים בישראל (שהינה בעלת מניות בחברה) לצורך פנייה ממוקדת לציבור המהנדסים ושיווק הקרן.

15. עונתיות

פעילות החברה מתאפיינת בעונתיות מסוימת בתחום, שכן חלק גדול מהפקדות העמיתים מתבצע לקראת סוף השנה. עם זאת, ניכר כי מרכיב העונתיות מצטמצם הצטמצם לעומת השנים הקודמות.

16. רכוש קבוע ומיתקנים

נכון לסוף שנת 2011 לחברה אין רכוש קבוע בבעלותה. החברה עושה שימוש ברכוש לא מהותי, שהינו בבעלות החברה האם, מנורה מבטחים פיננסים וזאת בהתאם להסכם בין הצדדים (ראה סעיף 24 להלן).

17. נכסים לא מוחשיים

החברה משתמשת במוניטין של קבוצת מנורה מבטחים שנצבר במהלך השנים.

לחברה מאגר מידע בבעלותה לגבי הקרן המנוהלת על ידה ועמיתה.

18. הון אנושי

לחברה לא מועסקים נכון למועד דו"ח זה עובדים (לעניין זה ראה סעיף 24 להלן).

נושאי המשרה הבכירה:**בחברה ארבעה נושאי משרה בכירים:**

- מר משה קליין - המנהל הכללי (ביום 1 בינואר 2012 החליף את מר איתי יעקב).
- רו"ח רן קלמי – מנהל הכספים.
- עו"ד אלון גלרט - היועץ המשפטי (יועץ משפטי חיצוני משרד מיתר, ליקוורניק, גבע&לשם ברנדווין).
- רו"ח שמואל שורץ - מבקר פנים, אשר סיים תפקידו בחברה ביום 12.1.2012, ומאז מכהן אלי הלל כמבקר הפנים של החברה

הואיל ומלוא שירותי הניהול לחברה ניתנים על ידי קבוצת מנורה מבטחים, החברה אינה מעסיקה עובדים. הואיל ומנורה מבטחים פיננסים היא זו שנושאת במלוא הוצאות הניהול של החברה, שכרם של נושאי המשרה המפורטים לעיל לא משולם על ידי החברה. יחד עם זאת, מדיניות התגמול של מנורה מבטחים גמל וכן מדיניות התגמול של מנורה מבטחים ניהול תיקי השקעות, אשר מנהלת את השקעות הקרן, הוצגו ואושרו בדירקטוריון החברה.

19. ספקים ונותני שירותים

19.1. הסכם תפעול עם הבנק הבינלאומי – בהתאם להסכם בין החברה לבין הבנק הבינלאומי, מעניק הבנק הבינלאומי לקרן שירותי תפעול כהגדרתם בהסכם התפעול וזכאי לקבל מהחברה תמורה המחושבת כחלק מהיתרה הצבורה בקרן. בתמורה לשירותי התפעול משלמת החברה תשלום בשיעור 0.1% מנכסי הקרן (והחל מיום 1 באפריל 2011 שיעור של 0.06% מנכסי הקרן בהתאם לתיקון להסכם שנחתם בין הצדדים מיום 10 באוקטובר 2011). ההסכם הינו לתקופה של שמונה שנים החל מיום 1 באוקטובר 2008. ההסכם יוארך אוטומטית לתקופות נוספות של שנה או תקופה אחרת שתוסכם בין הצדדים, אלא אם כן הודיע בכתב, אחד הצדדים, לפחות ששה חודשים מראש על רצונו לסיים את ההתקשרות.

19.2. הסכם ברוקראז' עם הבנק הבינלאומי – עד ליום 1 באוקטובר 2008, החברה קיבלה שירותי ברוקראז' מהבנק הבינלאומי בהתאם להסכם בין הצדדים (להלן – "ההסכם הישן"). במחצית השנייה של שנת 2008 החברה השתתפה בהליך תחרותי שניהלו במשותף קופות הגמל ההסתדרותיות למתן שירותי ברוקראז'. במסגרת ההליך האמור, התקשרה החברה פעם נוספת עם הבנק הבינלאומי.

פירוט שיעורי עמלות המשולמות ע"י הקרן :

2010	2011	
אחוזים		
0.05-0.085	0.05-0.075	קניה/מכירה של מניות בארץ
0.01-0.05	0.01-0.075	קניה/מכירה של אגח בארץ
0.01-0.025	0.01-0.015	קניה/מכירה של מלווה קצר מועד (מק"מ)
1.7-10 ש"ח	1.7-12 ש"ח	קניה/מכירה של אופציות (בתוספת עמלת סוכן)
0.1	0.05-0.1	קניה/מכירה של מניות בחו"ל
0.04-0.1	0.1	קניה/מכירה של אגח בחו"ל
0.01	0.03	עמלה בגין עסקה בקסטודיאן

19.3. הסכם בין החברה למנורה מבטחים פיננסים – ראה סעיף 24 להלן.

19.4. הסכם ניהול השקעות עם מנורה מבטחים ניהול תיקי השקעות בע"מ – ראה סעיף 24 להלן.

19.5. מתן שירותי שיווק על ידי קבוצת מנורה מבטחים – ראה סעיף 24 להלן.

20. השקעות

בשנת 2011 לא ביצעה החברה פעילויות השקעה מהותיות בחברות מוחזקות, שותפויות ומיזמים, שאינם חברות בנות, והשקעות בפעילויות אחרות.

21. מימון

במסגרת פעילותה השוטפת, החברה אינה נזקקת למימון.

22. מיסוי

22.1. חוקי מס החלים על החברה

22.1.1. כללי

החברה הינה "מוסד כספי" כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975.

22.1.2. חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 (להלן- החוק)

על-פי החוק, עד לתום שנת 2007 נמדדו התוצאות לצורכי מס בישראל כשהן מותאמות לשינויים במדד.

בחודש פברואר 2008 התקבל בכנסת תיקון לחוק מס הכנסה המגביל את תחולתו של חוק התיאומים משנת 2008 ואילך. החל משנת 2008, נמדדות התוצאות לצורכי מס בערכים נומינליים למעט תיאומים מסוימים בגין שינויים במדד המחירים לצרכן בתקופה שעד ליום 31 בדצמבר, 2007. תיאומים המתייחסים לרווחי הון, כגון בגין מימוש ניירות ערך, ממשיכים לחול עד למועד המימוש. התיקון לחוק כולל, בין היתר, את ביטול תיאום התוספת והניכוי בשל אינפלציה והניכוי הנוסף בשל פחת (לנכסים בני פחת שנרכשו לאחר שנת המס 2007) החל משנת 2008.

22.2. שיעורי המס החלים על הכנסות החברה

22.2.1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים מורכב ממס חברות וממס רווח.

22.2.2. בהתאם לצווי מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), שפורסמו ב- 2009 וב- 2010 יעמוד שיעור מס הרווח החל על מוסדות כספיים כדלהלן:

- 16.5% - החל מיום 1 ביולי, 2009 ועד ליום 31 בדצמבר, 2009.

- 16.0% - בשנים 2010 - 2012.

- 15.5% - החל מיום 1 בינואר, 2013.

22.2.3. ביום 5 בדצמבר, 2011 התקבל בכנסת החוק לשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2011 (להלן - החוק). במסגרת החוק בוטל, בין היתר, החל משנת 2012, מתווה ההפחתה של שיעורי מס החברות. במסגרת החוק גם הועלה מס החברות לשיעור של 25% החל משנת 2012. לאור העלאת שיעור מס החברות ל- 25% כאמור לעיל, הועלה בהתאמה גם שיעור המס על רווח הון ריאלי.

להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה:

שנה	שעור מס חברות	שעור מס רווח %	שעור מס כולל במוסדות כספיים
2009	26	16.00	36.21 (*)
2010	25	16.00	35.34
2011	24	16.00	34.48
2012	25	16.00	35.34
2013 ואילך	25	15.50	35.06

(*) שיעור מס משוקלל.

23. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה

23.1. רישיון

החברה מחזיקה ברישיון חברה מנהלת שניתן לה לפי הוראות חוק קופות הגמל.

החברה מחזיקה באישור קופת גמל עבור הקרן שבניהולה. אישור הקרן מונפק בידי הממונה מכח סמכותו לפי חוק קופות הגמל.

החברה היא בעלת מאגר מידע רשום, כמפורט בסעיף 17 לעיל.

23.2. פיקוח ממשלתי

החברה וקופות הגמל שבניהולה מפוקחות על ידי הממונה. על החברה חלות הוראות מינהל שקבע הממונה, המוכרות כ"חוזרי גמל" וכ"חוזרי גופים מוסדיים", הקובעות הוראות בדבר התנהלות חברה מנהלת של קופות גמל וקופות הגמל שבניהולה.

הממונה אישר את תקנוני קופות גמל ואת השינויים בתקנונים האמורים מכח סמכותו בחוק הפיקוח על הגמל.

האמורים בחוק הפיקוח על הגמל ובחוק הפיקוח על הביטוח נקבעה שורה של עבירות פליליות, הנוגעות למעשים אסורים בתחום ניהול קופות גמל, וניתנה לממונה הסמכות להטיל קנסות אזהרתיים בשל ביצוע עבירות כאמור. כן ניתנה לממונה הסמכות להטיל עיצום כספי על חברה מנהלת במקרים המפורטים בחוק הפיקוח על הגמל ובחוק הפיקוח על הביטוח.

בהקשר זה פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הפחתה של סכומי העיצום הכספי), תשס"ח-2007. על פי התקנות, בהתקיים נסיבות המפורטות בהן, יפחית המפקח את סכומי העיצום הכספי שהוא מוסמך להטיל.

בחודש אוגוסט 2011 חוקק חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 (להלן - "חוק האכיפה המינהלית"), שבמסגרתו הורחבו באופן ניכר סמכויות האכיפה שהוקנו לממונה בחוק הפיקוח על הביטוח, בחוק הפיקוח על הגמל ובחוק הייעוץ הפנסיוני. במסגרת זאת:

- הוקנו לממונה סמכויות פיקוח וביטוח מינהלי, ובכלל זה סמכות להיכנס למקום שאינו משמש רק כמקום מגורים וישבו פועל מבטח או סוכן ביטוח ללא צו מבימ"ש, סמכות לתפוס מסמכים (עם או בלי צו מבימ"ש) ולחדור למחשב, סמכות לחקור ולקבל מידע ועוד.
- הוקנתה לממונה סמכות ליתן צו הפסקה או למניעה של עיסוק ללא רשיון בביטוח או בתיווך לביטוח;
- הוקנו לממונה סמכויות ענישה מינהלית ובמקביל בוטל הקנס האזרחי;
- הוגדלו באופן משמעותי סכומי העיצומים הכספיים שהממונה רשאי להטיל על אדם, כאשר לענין זה "אדם" משמעו הגופים המפוקחים, וכל עובדיהם שאינם עובדים זוטרים (דהיינו עובד שכיר שאינו נושא משרה ושאינו עובדים אחרים הכפופים לו), כאשר לגבי יחיד שהוא בעלי רשיון נקבע שאם מדובר בעובד זוטר, הרי שבכל זאת ייחשב בעל הרשיון כאדם שעליו ניתן להטיל עיצום כספי, אלא אם המעשה שהיווה את ההפרה נעשה בהתאם לנהלי התאגיד או להוראות הממונה עליו.
- במקביל ניתנה לממונה הסמכות להקטין את סכום העיצום הכספי שהיה עליו להטיל במקרה מסוים, בהתקיים אמות מידה ושיקולים מסוימים שפורטו בתוספת לחוק, וכן סמכות לקבוע כי העיצום הכספי הוטל על תנאי, ולראות כהפרה אחת הפרה של הוראה זהה כלפי מספר מבטחים;
- הוספה פרוצדורה של מתן הודעה על כוונה להטיל על מפר עיצום כספי, נוספה זכות טיעון וקבלת מידע הנוגע להפרה, נוספה אפשרות של המרת הודעה על כוונה להטיל עיצום כספי בקבלת התחייבות להפסקת ההפרה ובהימנעות מביצוע הפרה נוספת של אותה ההפרה כולל הסנקציות במקרה של הפרת התחייבות שכזו;
- הוטלה חובה על מנכ"ל לפקח ולנקוט את כל האמצעים הסבירים בנסיבות העניין למניעת ביצוע הפרה על ידי התאגיד או עובדיו, ונקבעו 2 חזקות לעניין זה: (i) בוצעה הפרה, חזקה שהמנכ"ל הפר את חובת הפיקוח הנ"ל ואפשר להטיל עליו עיצום כספי בסכום השווה למחצית מהעיצום הכספי שניתן היה להטיל עליו, לו היה מבצע את ההפרה בעצמו, אלא אם המנכ"ל הוכיח שבכל זאת מילא אחר חובת הפיקוח הנ"ל, (ii) קבע התאגיד נהלים מספיקים למניעת ההפרה, מינה אחראי מטעמו לפיקוח על קיומם של הנהלים ונקט באמצעים סבירים לתיקון ההפרה ולמניעת הישנות ההפרה - חזקה שהמנכ"ל קיים את חובת הפיקוח הנ"ל;
- נקבע איסור על ביטוח ועל שיפוי אדם מפני עיצום כספי שיוטל עליו בהתאם לחוק הנ"ל;
- ניתנה לממונה סמכות להטיל על מפר לשלם לנפגעי ההפרה סכומים מסוימים;
- ניתנה לממונה סמכות להחליט על פרסום של דבר הטלת העיצום הכספי וסכומו, מהות ההפרה, שיעור הפחתת העיצום וכו';
- הורחב מאד מספר סעיפי החוק שהפרתם תיחשב כהפרה ברת עיצום כספי (ענישה פשוטה ומהירה יותר), כאשר סעיפי החוק הנ"ל הועברו לתוספת לחוק וחולקו ל-3 חלקים, כאשר בכל חלק שורה של מעשים שהפרתם מהווה עילה להשתת עיצום כספי שגובהו נגזר מהחלק שבו ממוקמת ההפרה בתוספת, מהיקף הנכסים המנוהלים ע"י המבטח, ומסוג האדם הרלבנטי לעיצום הכספי;
- ניתנה לשר האוצר, בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת הכספים, הסכמות לשנות את התוספות לחוק, ובלבד שסכומי העיצום הכספיים המפורטים בתוספות לא יעלו על התקרות שנקבעו בחוק;

החוק הנ"ל נכנס לתוקף בכל הנוגע לסמכויות הפיקוח והביטוח המנהלי שהוקנו לממונה, ובכל הנוגע לעיצומים הכספיים הוא ייכנס לתוקף בחודש אוגוסט 2012.

בחודש ינואר 2012 פרסם הממונה טיוטת חוזר בעניין ניהול סיכונים ציות בגופים מוסדיים, שבמסגרתו מבקש הממונה להבטיח כי גופים מוסדיים יאתרו באופן מקיף וסדיר את סיכונים הציות שהם חשופים להם, יודאו הטמעה של הוראות הדין הרלבנטיות לפעילותם ויקיימו תכנית אכיפה פנימית אפקטיבית (לפי העקרונות שמתווה הממונה בטיטות החוזר), וזאת בהמשך חוק האכיפה המינהלית ולצורך יישומו.

2.3.3. הוראות הדין

להלן יפורטו החוקים והתקנות המרכזיים החלים על החברה, בנוסף לחוקים שפורטו לעיל.

חוק הפיקוח על הגמל

בחוק זה הוסדר לראשונה בחקיקה ראשית תחום הפעילות של קופות הגמל (לרבות קרנות הפנסיה) שעוגן עד אז בתקנות קופות הגמל. בחוק הפיקוח על הגמל נקבעו, בין היתר, הוראות לעניין רישוי חברה מנהלת, היתרי שליטה בחברה כאמור, הגבלות על החזקת אמצעי שליטה בחברה מנהלת, בלעדיות העיסוק, מינוי אורגנים ובעלי תפקידים בחברה מנהלת, הסדרת אישור לקופות גמל, תקנון הקופה ואופן שינויו, כללים לעניין תשלומים לקופה ומשיכת כספים ממנה, דרכי השקעת כספי הקופה וניהול נכסיה, פיקוח על הקופה ודיווחים לממונה ולעמיתים. במסגרת חוק קופות הגמל נקבעה לראשונה זכותו של עובד לבחור את קופת הגמל בה יפקיד מעבידו את הכספים עבורו, ככל שיש לעובד זכות להפקדת כספים על שמו בקופת הגמל (אף אם הזכות נקבעה במקורה לגבי קופת גמל פלונית); בהקשר זה נקבע כי במידה והעובד הזכאי לא בחר בקופת גמל מסוימת בהתאם לזכותו זו, תהא ההפקדה בקופת הגמל שזוהתה נקבעה בדין או בהסכם המעניק לעובד את הזכות להפקדת כספים על שמו בקופת גמל; כמו כן הוסדרה מערכת היחסים שבין העמיתים לבין החברה המנהלת. מכוח חוק קופות הגמל הותקנו מעת לעת תקנות שונות, המסדירות נושאים שונים בקשר עם קופות גמל (לרבות קרנות פנסיה) וחברות מנהלות ובכללם, כללי השקעה לגופים מוסדיים, הוצאות המותרות בניכוי לגוף מוסדי, שיטות שערך לגבי נכסים שונים בקופות הגמל, חובת השתתפות על חברה מנהלת באסיפות כלליות ועוד. לפירוט אודות תיקונים מס' 3 ו-5 של חוק הפיקוח על הגמל – ראה בסעיף 6.2.4 לעיל. מתוקף חוק הפיקוח על הגמל הותקנו, בין היתר ולרבות במסגרת הוראות מעבר שאישרו תקנות שהותקנו קודם לחקיקתו, התקנות העיקריות הבאות (בנוסף לתקנות שכבר פורטו לעיל):

1) תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 (לעיל ולהלן - "תקנות קופות הגמל") - תקנות אלה מסדירות נושאים שונים הנוגעים לניהולן של קופות גמל, קרנות פנסיה, ביטוחי מנהלים וביטוח חיים לעצמאיים. בין עיקרי הנושאים המוסדרים בתקנות אלה ניתן למצוא את כללי ההשקעה, קביעת שיעורי ההפרשות המותרים להפרשה לטובת חיסכון פנסיוני לעניין עמיתים שכירים ולעניין עמיתים עצמאיים, וכן קביעת אפשרויות המשיכה של הסכומים הצבורים בהם.

2) תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב-2012 (לעיל ולהלן - "תקנות הון עצמי מזערי החדשות") - בחודש פברואר 2012 פורסמו תקנות הון עצמי מזערי החדשות וחוזר בעניין דרישות הון מחברות מנהלות המכיל הוראות נלוות לתקנות. התקנות מגדירות את ההון העצמי הנדרש מחברה מנהלת. על פי התקנות, ההון העצמי ההתחלתי הנדרש מחברה מנהלת יעמוד על סך מינימאלי של 10 מיליוני ש"ח (למעט חריגים) (להלן - "סכום ההון העצמי ההתחלתי"). ההון העצמי המזערי הנדרש מחברה מנהלת בתאריך הדוח לא יפחת מהגבוה מבין סכום ההון העצמי ההתחלתי, או סכום מצרפי של: (א) 0.1% מהנכסים המנוהלים עד לתקרת נכסים מנוהלים של 15 מיליארדי ש"ח; (ב) 0.05% מהנכסים המנוהלים מעל לתקרה האמורה בפסקה (א); (ג) 25% מההוצאות השנתיות כפי שהוגדרו בתקנות. עוד מגדירות התקנות את דרכי השקעת ההון העצמי הנדרש ומחייבות חברה מנהלת להחזיק לפחות 50% מההון העצמי המזערי הנדרש ממנה לפי התקנות בנכסים נוילים. בנוסף, הוטלו על חברה מנהלת מגבלות ביחס להשקעות בצדדים קשורים, החזקה בתאגידים, החזקה בנכסים בלתי מוחשיים, שעבוד נכסים שעומדים כנגד ההון העצמי, והיכולת לערוב להתחייבויות. בתקנות נקבעה גם הוראת מעבר, לפיה חברה מנהלת, שקיבלה רישיון לפני יום תחילת התקנות, תהיה חייבת להגדיל את הונה העצמי באופן מדורג עד לסכום הנדרש לפי התקנות וזאת עד למועד פרסום הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2014. להשלכות התקנות על דרישות ההון העצמי של החברה ראה באור 8 בדוח הכספי.

3) תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(העברת כספים בין קופות), התשס"ח-2008 - המסדירות את אופן ניווד כספי החיסכון הפנסיוני בין המוצרים השונים – לפרטים נוספים ראה סעיף 6.2.5 לעיל. בחודש דצמבר 2011 פורסמה טיוטת תיקון לתקנות הניוד וטיטת תיקון לחוזר שהוצא מכוחו, וכן טיוטת סוגיות בנושא תקנות וחוזר העברת כספים בין קופות גמל – טיוטאות אלו מקצרות את לוחות הזמנים ביחס לחלק מהפעילויות, ומסדירות סוגיות שונות שהתעוררו במשך הזמן מאז הותקנו התקנות הנ"ל.

4) תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה ומכירה של ניירות ערך), התשס"ט-2009 – קובעת מגבלות לעניין רכישת ניירות ערך בידי גוף מוסדי המנהל השקעות תלויות תשואה (קרן פנסיה, קופת גמל, פוליסת ביטוח חיים משתתפת ברווחים), אם אותם ניירות ערך משווקים או מופצים באמצעות צד קשור לגוף המוסדי, או שצד קשור כאמור הוא החתם בהנפקת אותם ניירות ערך, וחובת מכרז ביחס לקבלת שירותי ביצוע בני"ע מבנקים/ חברי בורסה.

5) תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008 – קובעות את ההוצאות שרשאית הקופה לנכות מתוך נכסי הקופה בשל ביצוע עסקאות. בפברואר 2012 תוקנו התקנות, באופן שהורחבה רשימת ההוצאות שרשאית הקופה לנכות מתוך נכסי הקופה בשל ביצוע עסקאות מחד, ומאידך נקבע, כי דמי הניהול הנגבים ע"י מנפיק תעודות סל ישראליות שבו השקיעו קופות הגמל לא יותרו לניכוי מהוצאות כאמור.

6) תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (השתתפות חברה מנהלת באסיפה כללית), התשס"ח-2008 - תקנות אלו מחייבות גוף מוסדי להשתתף ולהצביע לגבי כספי העמיתים, באסיפה כללית של תאגיד שהוא בעל זכות הצבעה בו בנושאים המנויים בתקנות, בכפוף לחריגים. בחודש דצמבר 2011, פרסמה רשות ניירות ערך (להלן - "הרשות") הנחיה בדבר אופן ההצבעה של בעלי עניין וגופים מוסדיים באסיפות. לדעת הרשות קיימת חשיבות מיוחדת ביחס לאופן ההצבעה באסיפות כלליות בהן קיימת דרישה של הדין לרוב מיוחד ומידע כאמור הינו בגדר פרט חשוב למשקיע הסביר, ומשכך גילוי בעניין זה עשוי להתחייב מכח הדין. בהתאם, קובעת ההנחיה האמורה, כי במקרה בו התקבלה החלטת אסיפה כללית של תאגיד ברוב מיוחד, יכלול הדו"ח המיידית על תוצאות האסיפה גם את פירוט ההצבעה של מחזיקי ניירות ערך שהינם בעלי עניין וגופים מוסדיים באסיפה.

7) תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (אגרה שנתית לחברה מנהלת), התשס"ז-2007 – תקנות אלו קובעות את גובה האגרה השנתית בגין כל קופת גמל המנוהלת על ידי החברה המנהלת.

8) תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (חישוב שווי נכסים), התשס"ט-2009 – התקנות קובעות הוראות בנוגע לאופן החישוב של נכסים שונים והמועד לחישובם.

9) תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012 (לעיל ולהלן - "תקנות איתור עמיתים ומוטבים") – תקנות איתור עמיתים ומוטבים, שהותקנו בחודש פברואר 2012, מחייבות גופים מוסדיים לפעול לאיתור עמיתים מנותקי קשר, עמיתים שחשבונוס מוגדר כחשבון רדום ומוטבים של עמיתים שנפטרו, וקובעות את הפעולות שעל הגופים המוסדיים לנקוט, ותזירות נקיטת הפעולות הנ"ל. בהמשך לתקנות איתור עמיתים ומוטבים פרסם הממונה, בחודש פברואר 2012, את חוזר גופים מוסדיים 1-9-2012 בעניין נוהל איתור עמיתים ומוטבים, המשלים ומרחיב את הוראות התקנות. אשר לסנקציה בגין מקרה של אי-איתור עמיתים ומוטבים – ראה בפירוט אודות הרפורמה בדמי ניהול מירביים שבסעיף 6.2.11 לעיל. בחודש מרץ 2012 פרסם הממונה טיוטת חוזר בענין ממשק אינטרנטי לאיתור חשבונות עמיתים וחשבונות של עמיתים שנפטרו - דרישות טכניות, כצעד משלים לתקנות איתור עמיתים ומוטבים. במסגרת טיוטת החוזר מאופיינות הדרישות הטכניות מגופים מוסדיים לצורך הפעלת ממשק אינטרנטי מרכזי לאיתור חשבונות עמיתים, שבכוונת הממונה להקים, שמטרתו לאפשר לעמיתים ולמוטבים של עמיתים שנפטרו לאתר בקלות ובמהירות חשבונות אצל הגופים המוסדיים.

10) תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על חברות מנהלות ומבטחים), התשע"ב-2012 - בחודש מרץ 2012 אישרה ועדת הכספים של הכנסת את התקנות הנ"ל, אשר אמורות להחליף את תקנות דרכי ההשקעה החלות את מבטחים ואת החלק בתקנות קופות הגמל שמסדיר את ניהול ההשקעות של קופות גמל, ולאחד את כללי ההשקעה החלים על גופים מוסדיים (מבטחים וקופות גמל). התקנות ייכנסו לתוקף תוך 30 יום מיום הפרסום ברשומות. בין היתר, ישתנו חלק מכללי ההשקעה הקיימים על מנת להתאימם למדיניות משרד האוצר בדבר דרכי פעילות שוק ההון בכלל ודרך פעילות המשקיעים המוסדיים בפרט (לרבות השוואת כללי ההשקעה על החלק החופשי של קרנות הפנסיה הוותיקות, ביטול התלות שבין רמת הדירוג לבין שיעור ההשקעה המותר בתאגיד בודד וקבוצת לוויים, הרחבת האפשרות להשקיע במדינות שדירוג האשראי שלהם הוא מקבוצת BBB ומעלה ובמדינות החברות ב OECD). בנוסף, מתייחסות התקנות למגבלות שיחולו על התקשרויות עסקיות בין גופים מוסדיים לתאגידים הקשורים להם וזאת בשל השינוי שחל בבעלות על הגופים המוסדיים ובפרט להפיכתן של קבוצות הביטוח לתאגידים פיננסיים בעלי מגוון רחב של פעילויות. בנוסף, התקנות מגדירות כי קבוצת משקיעים כוללת את הגופים המוסדיים והחברות המנהלות הנשלטים או מנוהלים בידי אותו אדם או שהשקעותיהם מנוהלות יחדיו ומגדירות מגבלות כוללות בתחומים מסוימים, לרבות שיעור החזקה מקסימלי באג"ח סחיר ושיעור החזקה מקסימאלי באמצעי שליטה בתאגיד, ביחידות בקרן ובזכויות בשותפות. נכון למועד דוח זה טרם פורסמו התקנות ברשומות.

חוק הפיקוח על הביטוח והתקנות שהוצאו מכוחו (להלן - "תקנות הפיקוח") - תמצית הוראות חוק הפיקוח

חברות מנהלות של קופות גמל כפופות חלקית להוראות חוק הפיקוח על הביטוח ולחלק מתקנות הפיקוח. בחוק הפיקוח ובתקנות הפיקוח מוסדרים, בין היתר, הנושאים העיקריים שלהלן: החזקת יותר מ-5% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד מבטח (ובחברה מנהלת) וכן שליטה בתאגיד מבטח (ובחברה מנהלת), מצריכות היתר מהממונה.

במסגרת תיקון לחוק הפיקוח (כחלק מרפורמת בכר) נקבעו הוראות המסדירות את המשטר התאגידי של מבטחים (וחברות מנהלות), לרבות הוראות בדבר דרכי הפעולה של המבטחים לעניין מינוי דירקטורים ונושאי משרה שונים, פעילות אורגניים שונים בחברה וחובות דיווח לממונה. לעניין זה הוחלו על מבטח, בשינויים המחויבים, הוראות שונות מחוק החברות החלות דרך כלל על חברות ציבוריות. כך למשל, נדרש מבטח למנות דירקטורים חיצוניים כהגדרתם בחוק החברות וכן לקיים ועדת ביקורת. כמו כן, מכוח חוק הפיקוח נדרש מבטח למנות ועדות השקעה. בנוסף, נקבעו הוראות בדבר מינוי נושאי משרה מסוימים ובכלל זה מבקר פנים. לגבי נושאי משרה מסוימים שהוגדרו בחוזר גמל שהוציא הממונה בחודש יולי 2006 (דירקטור, מנכ"ל, מבקר פנימי, יו"ר/חבר ועדת השקעות, מנהל כספים, מנהל סיכונים, מנהל מערכות מידע, יועץ משפטי ויו"ר/חבר ועדת ביקורת) נקבעה בחוק חובת הודעה מוקדמת על הכוונה למנותם בכפוף לקבלת אישור המפקח למינוי, ולו בהעדר התנגדות. בנוסף לדיווח הכספי, הוסמך שר האוצר לקבוע חובת דיווח מיידית ומתן הודעות שונות לממונה (טרם נקבעו הוראות לעניין זה). כן נקבע בסעיף 42 לחוק הפיקוח איסור בדבר הכללת פרט מטעה או אי הכללת פרט שהעדרו עלול להטעות בהודעות ובדוחות, תוך החלה לעניין זה, בשינויים המחויבים, של הוראות פרק ה' לחוק ניירות ערך שכותרתו "אחריות לתשקיף". יצוין, כי סעיף 2(ב) לחוק הפיקוח מסמך את הממונה (בכפוף להתייעצות עם הוועדה) לתת הוראות שונות הנוגעות לדרך פעולתם ולדרכי ניהולם של מבטחים, סוכני ביטוח, נושאי משרה בהם וכל מי שמועסק על ידם. יחד עם סעיף 42(3) לחוק, המקנה למפקח סמכות להורות על הגשת דוחות והודעות, ניתנו בידי הממונה כלים לקיום פיקוח אקטיבי על שוק הביטוח. בנוסף על האמור לעיל, הוענקו לממונה בחוק סמכויות הסדרה נרחבות ואמצעי אכיפה מחמירים יותר מבעבר הכוללים, בין היתר, עיצומים כספיים וקנסות אזרחיים וזאת מעבר לענישה הפלילית שאף היא הוחמרה תוך הטלת אחריות במקרים מסוימים גם על נושאי משרה בתאגיד – ראה פירוט אודות חוק אכיפה מנהלית לעיל.

בחירת מהימנות גופים מפוקחים - בחודש דצמבר 2010 פרסמה משרד האוצר, רשות ניירות ערך ובנק ישראל הודעה בדבר בחינת מהימנות בידי גופים מפוקחים, וזאת בהמשך להחלטת תנאי המהימנות כאחד מהתנאים למתן היתרי החזקה ושליטה. הודעה זו פורסמה לאור מבנהו וממדיו של שוק ההון בישראל, ולאור העובדה כי קיימים מספר מפוקחים על שוק זה, ובהתאם יש להחיל אחידות בבחינת המהימנות על ידי המפקחים השונים. ההודעה כוללת רשימת תבחינים המתייחסת לבחינת מהימנות כאמור. הימצאות או קיום מהתבחינים המפורטים ברשימה מהווה סיבה לבחון קיומה של פגיעה במהימנות, בין אם באישור כהונה של נושא משרה או במתן היתר להחזקת אמצעי שליטה או שליטה בגוף מפוקח, וכן בקביעת עילות לעריכת שינויים, השעיה או שלילה של האישורים וההיתרים שניתנו על ידם. בין התבחינים האמורים נכללים הרשעה בעבירה, הגשת כתב אישום בעבירה היוצרת חזקה של פגם במהימנות, חקירה פלילית בחד לעבירה בעשויה להקים תשתית ראייתית לפגיעה במהימנות, תלונות מצטברות של לקוחות בקשר עם הפרות דין ועוד.

מתוקף חוק הפיקוח על הביטוח הותקנו, בין היתר, התקנות העיקריות הבאות:

1) תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007 - מטרת תקנות אלה, אשר הותקנו בחודש יולי 2007, לחזק את תשתית המשטר התאגידי בגופים מוסדיים (לרבות בחברה מנהלת של קופות גמל) וזאת, בין היתר, באמצעות קביעת כללים להבטחת פעילותו התקינה של הדירקטוריון וועדותיו, הבטחת עצמאותו, כשירות חבריו, הרכבו, כללים למניעת ניגודי עניינים, נושאים בהם הדירקטוריון חייב לדון ולהחליט, נוכחות ומניין חוקי בישיבותיו.

2) תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (זינים וחשבונות כספיים), התשס"ז-2007 - תקנות אלה מטילות על מבטח ישראלי, חברה מנהלת וחברה מנהלת של קופת גמל לקצבה, את החובה להגיש לממונה דין וחשבון כספי שנתי ורבעוני. עוד מוסיפות התקנות וקובעות, כי על הדין והחשבון הכספי השנתי להיות מבוקר בידי רואה חשבון ואילו על אלה הרבעוניים להיות מסוקרים בידי רואה חשבון. התקנות מחילות את האמור גם על עסקיו בישראל של מבטח חוץ. תחילת התקנות ביום ה-1 במרץ 2007, בכפוף למספר סייגים, כמפורט בתקנות.

חוק הייעוץ הפנסיוני

בחוק זה הוסדר העיסוק במקצועות הייעוץ או השיווק הפנסיוני. נקבעו בו, בין היתר, הוראות בדבר חובת הרישוי כיועץ או משווק פנסיוני, תנאים ודרישות כשירות לעניין זה, חובות, איסורים והגבלות לעניין ייעוץ או שיווק פנסיוני, התאמת המוצר לצרכי הלקוח, החובה ליתן ללקוח ייעוץ מיטבי ("Best Advice"), מתן מסמכים המנמקים בכתב את כדאיות החיסכון הפנסיוני והמלצת היועץ, גילוי נאות לגבי היותו משווק או יועץ, זיקתו ליצרנים השונים, תוך קביעת חובות אמון וחובות זהירות ואיסור על ניגוד עניינים אפשרי בין היועץ או המשווק ללקוח, והוראות בדבר פיקוח הממונה על פעילות בעלי המקצוע הנ"ל וחובות רישום ודיווח. לפרטים אודות תיקון מס' 3 של חוק זה בנוגע להקמת מסלוקה פנסיונית – ראה סעיף 6.2.6 לעיל. בהקשר זה, פרסם הממונה בחודש דצמבר 2008 חוזר הבהרה בקשר לצירוף עמיתים לגוף מוסדי בקשר עם סעיף 13 לחוק הייעוץ הפנסיוני. בחוזר הובהר, כי כל קשר של יחיד עם בעל רישיון, מהווה ייעוץ פנסיוני או שיווק פנסיוני, לפי העניין, וזאת בשל מהות עיסוקם. על כן, לא ניתן לבצע עסקה ללא הליך של ייעוץ פנסיוני או שיווק פנסיוני. כמו כן, הובהר בחוזר מקרים בהם לא יחול סעיף 13 לחוק הייעוץ הפנסיוני, כגון מקרה בו יחיד פונה ביוזמתו לגוף מוסדי ואותו גוף מוסדי פסיבי לחלוטין ואינו נוקט כל פעולה שיווקית אל מול אותו יחיד, כגון הצטרפות דרך אתר האינטרנט, או כאשר ההצטרפות נעשית ע"י המעביד למוצר פנסיוני שהוגדר כברירת מחל בהתאם לסעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל.

עוד נקבעו בחוק הייעוץ הפנסיוני הוראות לגבי העיסוק בייעוץ פנסיוני של תאגיד בנקאי ובכללן תנאים לקבלת היתר של יועץ פנסיוני לתאגיד בנקאי וכן הוראות המגבילות לפרק זמן קצוב את אפשרותו של תאגיד בנקאי לספק ייעוץ פנסיוני בקשר עם מוצרים פנסיוניים המנוהלים בידי חברות הביטוח, אף אם לא היה קיים בידם רישיון יועץ פנסיוני לפי החוק האמור. עוד נקבע בחוק הייעוץ הפנסיוני, כי יועץ פנסיוני רשאי לקבל עמלת הפצה מחברה מנהלת, בשיעור מרבי שייקבע בתקנות, ובלבד שחישוב העמלה ייעשה ללא תלות במוצר שעליו המליץ היועץ ללקוח.

בהמשך לחוק הייעוץ הפנסיוני פורסמו התקנות הבאות:

1) תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה), התשס"ו-2006, בהן נקבעו עמלות ההפצה המרובות שניתן לשלם ליועץ פנסיוני – לפרטים נוספים אודות התקנות - ראה סעיף 6.2.11 לעיל.

2) תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (בקשה לרישיון, הכשרה, התמחות ובחינות של סוכני ביטוח, יועצים פנסיוניים וסוכני שיווק פנסיוני), התשס"ו-2006; תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (אגרות), התשס"ו-2006; תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (פטור מחובת התמחות או בחינות של סוכני ביטוח, יועצים פנסיוניים וסוכני שיווק פנסיוני), התשס"ו-2006 (להלן: "תקנות הפטור") – התקנות האמורות מסדירות את תהליך הכשרתם של היועצים הפנסיוניים והמשווקים הפנסיוניים, את תהליך הרישוי שלהם, את תשלום האגרות הכרוך ברישוי ואת הפטורים שיינתנו מהתהליכים האמורים באופן מלא או חלקי. תקנות אלה החליפו את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (רישיון לסוכן ביטוח), התשכ"ט-1969.

פקודת מס הכנסה

בפקודת מס הכנסה קבועות הטבות המס הניתנות עקב הפקדת כספים בקופות גמל, ובכלל זה לגבי פוליסות הכפופות לתקנות קופות הגמל (לעצמאיים וביטוחי מנהלים) וקרנות הפנסיה, והטבות המס הניתנות לכספים המשתלמים מהן.

בחודש ינואר 2008 תוקנה הפקודה במסגרת תיקון מס' 3 (ראה סעיף 6.2.4 לעיל). בתיקון האמור נקבעו הטבות מס אחידות לגבי כלל קופות הגמל האישי (קרנות פנסיה, קופות גמל לא משלמות לקצבה וביטוחי מנהלים), באופן של השוואת שיעור הזיכוי הניתן בגין הפקדות במכשירים אלה לשיעור אחיד של 35% מן ההפקדה עד התקרה שנקבעה לעניין זה. כמו כן, הועלתה התקרה המותרת להוצאה לצורך רכישת כסוי ביטוחי לאובדן כושר עבודה לעובד (מ-2.5% מהשכר ל-3.5% מהשכר) והוכרה הוצאה לצורך רכישת ביטוח קצבתי לשאירים (בשיעור של עד 1.5% מההכנסה המבוטחת) לצורך קבלת הזיכוי כאמור. בנוסף, נקבעו תקרות שכר מבוטח והכנסה מבוטחת לעניין רכישת הכיסויים הביטוחיים האמורים.

חוקים מתחום דיני העבודה:

1) **חוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963** - חוק זה קובע, בין היתר, כללים לעניין ההפקדות בקופות הגמל של מרכיב הפיצויים ולעניין כלל ההפקדות בקופות גמל לקצבה, ובכלל זה לגבי פוליסות הכפופות לתקנות קופות הגמל (ביטוחי מנהלים) וקרנות הפנסיה, וכן הוראות הגנה על כספים שהופקדו כאמור מפני עיקול, החזרה או העברה.

2) **חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958** - בהתאם להוראות סעיף 19א לחוק הגנת השכר, על קופות גמל לפעול לגביית חובות ממעביד, שכן קופות הגמל יהיו רשאיות להשתחרר מחבותן לזקוף לזכות עמית, באופן רעיוני, תשלומים אשר המעביד חייב בהעברתם, אך בפועל לא התקבלו בקופה ולהקנות בגין תשלומים אלה זכויות מלאות, רק אם יוכיחו כי לא התרשלו או כי חלו נסיבות אחרות המצדיקות שחרור שכזה מחבות.

3) **תקנות עבודת נשים (מועדים וכללים לתשלומים לקופת גמל), התשס"ח-2008** (להלן - "תקנות עבודת נשים") - לפי הוראות התקנות, עובדת בשמירת הריון ועובדת בחופשת לידה זכאיות להמשך ההפקדות השוטפות בגין בקופות הגמל בתקופת שמירת ההיריון ובתקופה שבועה הן זכאיות לדמי לידה מהמוסד לביטוח לאומי. הזכאות האמורה חלה, בשינויים המחויבים, גם לעניין עובד המצוי בחופשת לידה בגין לידה של בת זוג.

חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 (להלן - "חוק הגנת הפרטיות")

חוק הגנת הפרטיות קובע הוראות בדבר מאגרי מידע, כאשר מאגר מידע מוגדר כאוסף של נתוני מידע המוחזק באמצעי מגנטי או אופטי והמיועד לעיבוד ממוחשב, למעט חריגים הקבועים בחוק הגנת הפרטיות. החוק קובע הסדרים בעניינים העיקריים הבאים: המקרים בהם חייב בעל מאגר מידע ברישום המאגר בפנקס מאגרי המידע, תנאים לניהול והחזקה של מאגר מידע החייב ברישום, השימוש במאגר, החובות החלות על האדם או התאגיד המבקש את המידע על מנת להכניסו למאגר המידע, זכות העיון במידע, האחריות החלה על בעל מאגר מידע לאבטחת המידע במאגר, ההגנות הנתונות לבעל מאגר מידע ועוד.

חוק החברות (תיקון מס' 16) התשע"א-2011

התיקון לחוק אשר התקבל בחודש מרץ 2011, כולל מספר תיקונים לחוק החברות התשנ"ט - 1999 וביניהם החלת עקרון עצמאות שיקול הדעת בהצבעת דירקטור בשיבות דירקטוריון וועדותיו וחיזוק מעמדם של הגופים המוסדיים ובעלי מניות מיעוט בחברות ציבוריות במינוי ד"צים, והחלשת כוח בעלי השליטה והשפעתם על הנהלת החברה וכיוון פעילותה למטרות אישיות. במסגרת התיקון לחוק נקבעו בין היתר, הגדרה של "דירקטור בלתי תלוי", הוראות אשר נועדו לחזק את מעמדה ואת אי התלות של ועדת הביקורת, לאפשר לחברה להאריך את כהונת דירקטור חיצוני בשתי תקופות נוספות בת שלוש שנים כל אחת, הרחבת הגדרת "קרוב" בחוק כך שתחול על אח והורה של בן זוג, וכן תוקנו ההוראות לעניין תביעה נגזרת והצעת רכש.

2.3.4. חוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון

להלן סקירה של חוזרי הממונה החלים על החברה וקופות הגמל שבניהולה, שפורסמו או נכנסו לתוקף בשנת 2011 ועד למועד חתימת דו"ח זה, ושעשויה להיות להם השפעה מהותית על החברה ואשר לא פורטו לעיל:

• חוזר גופים מוסדיים 1-9-2011 - מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני

הוראות החוזר קובעות מבנה אחיד להעברת נתונים ומידע בין יצרני וצרכני מידע שונים בתחום החיסכון הפנסיוני תוך הגדרת מבנה הנתונים, סכימת הנתונים ותוכן השדות המועברים. הוראות החוזר קובעות מספר ממשקים בהם יגובש המבנה האחד וביניהם ממשק אחזקות, טרום ייעוץ, ניווד, הצטרפות אירועים גבייה וקליטת כספים. בשלב ראשון החוזר כולל הוראות בדבר ממשק האחזקות. תחילתו של החוזר לענין ממשק האחזקות וממשק טרום ייעוץ (נספחים א' ו-ב' לחוזר) באוקטובר 2011. בחודש פברואר 2012 פרסם הממונה טיוטות של נספחים נוספים לחוזר (נספח ג' - ניווד, נספחים ד' ו-ה' - ממשקי הצטרפות ואירועים ונספח ו' - ממשק גבייה וקליטת כספים).

חוזר גופים מוסדיים 2-9-2011 - הוראות בדבר חישוב שווי נכסים לא סחירים של גוף מוסדי

החוזר קובע עקרונות לאופן חישוב שווי נכסים המוחזקים על ידי גופים מוסדיים, אשר יש להציגם בשוויים ההוגן (Fair Value), תוך השתלבות במגמת החשבונאות הבינלאומית הרווחת כיום, לפיה יש להעדיף את שווי ההוגן של הנכס על פני שווי ההיסטורי לצורכי מדידה וגילוי.

חוזר גופים מוסדיים 6-9-2011 - איסוף מידע סטטיסטי לגבי יישוב תביעות ואופן טיפול בבקשות למשיכה והעברת כספים

בחוזר, המבטל חוזר קודם בעניין זה, נקבעו כללים לעניין איסוף מידע סטטיסטי הנוגע ליישוב תביעות ובקשות להעברת כספים ומשיכת כספים בגופים המוסדיים, דיווחו לממונה ופרסומו לציבור באתר האינטרנט של הגוף המוסדי.

חוזר גופים מוסדיים 7-9-2011 - שירות ללקוחות גופים מוסדיים

חוזר זה, שפורסם בחודש אוגוסט 2011, מחייב גופים מוסדיים לקבוע כללים שיבטיחו את רמת השירות שמספק גוף מוסדי ללקוחותיו, לרבות החובות החלות על הדירקטוריון וההנהלה של גוף מוסדי לצורך יישומו של החוזר.

חוזר גופים מוסדיים 8-9-2011 - רכישת נכסי הנוסטרו של גופים מוסדיים ברמת הנכס הבודד

חוזר זה, שפורסם בנובמבר 2011, מחייב גופים מוסדיים לדווח אחת לרבעון על נכסי הנוסטרו שלהם ברמת הנכס הבודד, במתכונת המפורטת בנספח לחוזר.

חוזר גופים מוסדיים 9-9-2011 – מתן מידע ללקוח שמבקש למשוך את כספו ממוצר פנסיוני – הבהרה

בחוזר זה, שפורסם בנובמבר 2011, מבהיר הממונה כי מסירת נתונים כלליים לעמית בעת משיכת הכספים לא תיכלל במסגרת העיסוק בייעוץ פנסיוני בהתאם לחוק הייעוץ הפנסיוני.

חוזר גופים מוסדיים 10-9-2011 – טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים –

חוזר זה, שפורסם בדצמבר 2011, מחייב גופים מוסדיים לבצע טיוב של נתוני זכויות העמיתים המפורטים בממשק האחזקות (נספח א' לחוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני האמור לעיל), כדי להבטיח, ככל שניתן, שרישום זכויות העמיתים במערכות המידע יהיה מהימן, שלם, זמין וניתן לאיחזור, ובמסגרת זאת נקבעו העקרונות של אופן ביצוע טיוב הנתונים והיקפו.

חוזר סוכנים ויועצים 2-10-2011 - איסור מתן טובת הנאה ליועץ פנסיוני

בחוזר נקבעו התנאים שרק בהם מותר לגוף מוסדי, או מי מטעמו, ליתן ליועץ הפנסיוני (וליועץ הפנסיוני לקבל) הנחה בדמי הניהול.

חוזר סוכנים ויועצים 4-10-2011 - חתימה גרפית ממוחשבת

חוזר זה, שהתפרסם בחודש אוגוסט 2011, קובע הוראות בנוגע לאופן השימוש בחתימה גרפית ממוחשבת בתהליך העבודה של בעל רישיון ושל גוף מוסדי מול לקוח, והעברתם מבעל רישיון אל גוף מוסדי.

חוזר סוכנים ויועצים 6-10-2011 התקשרות גוף מוסדי עם בעל רישיון

חוזר זה, שפורסם בחודש יולי 2011, קובע הוראות המסדירות את דרכי העברת ההפקדות מהמבוטח או ממעסיקו אל הגוף המוסדי, ובכלל זה באמצעות העברת הכספים לבעל הרישיון, קביעת הוראות בנוגע לניהול חשבון נאמנות על ידי בעל הרישיון ביחס לכספים שיתקבלו בידיו כאמור ולהעברתם מחשבון הנאמנות אל חשבונות הגופים המוסדיים, מועדי ביצוע העברות שכאלו, חיוב בריבית, קיום בקרות על חשבון הנאמנות, מסירת דיווחים לגוף המוסדי ועוד.

חוזר גופים מוסדיים 1-2-2012 – הגשת בקשות למיזוג קופות גמל ולמיזוג מסלולי השקעה לאישור הממונה

החוזר החליף את נוהל מיזוג קופות גמל עם קופת גמל אחרת המנוהלת בנאמנות בידי אותה חברה מנהלת מאפריל 2010. לחוזר צורף נספח ובו פירוט הקווים המנחים בעת מיזוג מלא של קופות גמל (לעניין יתרת נכסי הקופות המתמזגות ומדיניות ההשקעה של המסלולים המתמזגים). החוזר מסווג מיזוגים ל-3 סוגים שונים:

- מיזוג מלא שעומד בקווים המנחים שפורטו בנספח ואין בו צורך בתיקון תקנון - ייחשב כמאושר לאחר 20 ימי עסקים ממועד הגשת הבקשה;
- מיזוג מלא שעומד בקווים המנחים שפורטו בנספח ויש בו צורך בתיקון תקנון - ייחשב כמאושר לאחר 30 ימי עסקים ממועד הגשת הבקשה;
- מיזוג, שאינו עומד בקווים המנחים שפורטו בנספח, מחייב הגשת בקשה מיוחדת לממונה והוא ייחשב כמאושר לאחר 40 ימי עסקים ממועד הגשת הבקשה;

והכל בכפוף לכך שהממונה לא נתן הוראה אחרת ובתנאי שתחילת המיזוג תוך חצי שנה מיום אישור התכנית כאמור. ככל שנתן הממונה הוראה אחרת, יראו את התוכנית למיזוג מאושרת לאחר 10 ימי עסקים מהגשת הבקשה המתוקנת. לחוזר צורפו נוסחים קבועים לעניין טופס בקשת המיזוג והצהרות המנכ"ל הנלוות לבקשה.

חוזר גופים מוסדיים 3-9-2012 – הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדיווחים הכספיים השנתיים של קופות גמל וקרנות פנסיה

בחוזר נקבעו הנחיות חדשות לגבי מבנה גילוי הנדרש בדיווחים הכספיים של קופות גמל וקרנות פנסיה המשנה את אופן הצגת הדוחות הכספיים של הקופות והקרנות, במטרה שיהיו ברורים ושקופים יותר למשתמש ויהיו כלי בעת בחירת הקופה או הקרן. במסגרת השינויים שבוצעו חוזר אוחדו דוח סקירת ההנהלה והדירקטוריון, חלה חובת פירוט רחב יותר ביחס לחשיפת ההשקעות בחלוקה על פי ענפי השוק, הפרדה בין השקעות בארץ ובח"ל, פירוט בדבר החזר דמי ניהול לעמיתים, פירוט שיעור דמי הניהול בחלוקה על פי כמות העמיתים בקופה, פירוט רשימת חמשת המעסיקים הגדולים בקופה ועוד. לשינויים הנ"ל אין השפעה על תוצאות הדוחות הכספיים של הקופה אלא על אופן הצגת הדיווחים הכספיים השנתיים בלבד. החוזר ייכנס לתוקף ביחס לדיווחים הכספיים לשנת 2012.

חוזר גופים מוסדיים 5-9-2012 – בקרה פנימית על דיווח כספי – הצהרות, דוחות וגילויים, ואחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על הדיווח כספי - תיקונים

החוזר מתקן את ההוראה בדבר מועד הגשת דוח ההנהלה כפי שנקבעה בחוזר גופים מוסדיים 7-9-2010 וקובע כי הדיווח ישלח לא יאוחר מיום 15 ביוני של השנה העוקבת (במקום 30 באפריל של השנה העוקבת). כמו כן מתקן החוזר את סעיף 7.ג. לחוזר גופים מוסדיים 10-9-2009 (שנוסף בחוזר גופים מוסדיים 6-9-2010) שעניינו אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי וקובע, כי הגופים המוסדיים יצרפו את הצהרות ההנהלה על הבקרה הפנימית בנוגע לדוח לעמית או למבוטח החל מתקופת הדוח המסתיימת ביום 31 בדצמבר, 2013 (במקום בתקופת הדוח המסתיימת ביום 31 בדצמבר, 2012), עם התיקון גם הוסרה הדרישה שהיתה קיימת בהוראה זו לעניין צירוף חוות דעת רואה החשבון המבקר בנוגע לדוח לעמית או למבוטח.

23.5. רישיונות והיתרים

להלן פירוט הרישיונות וההיתרים שהוצאו לחברה:

- החברה בעלת רישיון חברה מנהלת בהתאם לתקנות ניהול קופות גמל.
- החברה מחזיקה באישורי קופות גמל עבור כל אחת מקופות הגמל שבניהולה.
- החברה בעלת מאגרי המידע של קופות הגמל המנוהלות על ידה.

23.6. כיסוי ביטוחי

תקנות ניהול קופות גמל מחייבות קופת גמל וחברה מנהלת לערוך ביטוח אחריות מקצועית לכיסוי חבותן בשל מעשה או מחדל רשלני כלפי העמיתים, וכן לכיסוי מעילה באמון של עובדיהן כלפי העמיתים. הביטוח ייעשה בסכומים ובתנאים הקבועים בתקנות השקעות משותפות בנאמנות (הון עצמי וביטוח של מנהל קרן ונאמן ותנאי כשירות של דירקטורים וחברי ועדת ההשקעות), תשנ"ו-1995. הביטוח ייעשה באופן שיכסה תביעות בשל אירועים שאירעו בתקופת הפוליסה גם אם הוגשו בתוך שנה מתום תקופת הפוליסה. סכום ההשתתפות העצמית מוגבל בתקרה הקבועה בתקנות האמורות. לחברה פוליסות ביטוח בגבולות אחריות בהתאם לקבוע בתקנות האמורות לעיל.

23.7. הון עצמי מזערי

בהתאם לתקנות מס הכנסה החברה נדרשת להון עצמי מזערי שלא יפחת מסך של 1 מיליון ש"ח צמודים למדד נובמבר 2001 (נכון ליום 31 בדצמבר 2012 - כ-1.3 מיליון ש"ח). נכון ליום 31 בדצמבר 2011 ההון עצמי של החברה הנו כ- 2.8 מיליון ש"ח והוא עומד בדרישת ההון העצמי המזערי הנדרש כאמור. בחודש פברואר 2012 פורסמו תקנות הון עצמי מזערי החדשות – לפירוט נוסף ראה סעיף 23.3 לעיל.

23.8. תקינה ובקרה

החוקים, התקנות, הכללים והצווים השונים האמורים לעיל מחייבים את החברה לנקוט במערכי בקרה ופיקוח (ממוחשבים ואנושיים כאחד) על פעילותה. החברה מעמידה את המשאבים הדרושים בכדי לקיים את הפעילויות הדרושות, כגון: הון עצמי בהיקפים הנדרשים על פי הדין, קיום ביטוח בהתאם להוראות הדין, שימוש במערכות מחשב שונות, קיום מערך בקרה פנימית, וכו'. עוד יצוין, כי החברה נמצאת בפיקוחו של הממונה.

24. הסכמים מהותיים

.24

24.1. הסכם עם מנורה מבטחים פיננסים - במסגרת העברת השליטה בחברה למנורה מבטחים פיננסים, התקשרה החברה בהסכם מיום 25 בספטמבר 2008, עם מנורה מבטחים פיננסים לפיו מנורה מבטחים פיננסים תעניק את מלא שירותי הניהול הנדרשים לניהול החברה, למעט שירותי התפעול אשר יינתנו לחברה על ידי הבנק הבינלאומי. מנורה מבטחים פיננסים תישא במלוא ההוצאות בגין שירותים אלו בתמורה לתשלום בשיעור הנגזר מהסכום המנוהל על ידי החברה המנהלת בניכוי תשלום בגין שירותי התפעול שיינתנו כאמור לחברה על ידי הבנק הבינלאומי. לצורך מתן השירותים כאמור, התקשרה מנורה מבטחים פיננסים עם מנורה מבטחים גמל אשר אמורה לספק את מרבית שירותי הניהול כאמור.

לאור העבודה כי כל שירותי הניהול ניתנים לחברה על ידי גורמים חיצוניים – החברה אינה מעסיקה עובדים ואינה נדרשת לשלם את שכרם.

24.2. הסכם עם מנורה מבטחים ניהול תיקי השקעות – במסגרת שירותי הניהול שמנורה מבטחים פיננסים התחייבה לספק לחברה, התקשרה החברה עם מנורה מבטחים ניהול תיקי השקעות לצורך ניהול נכסי הקרן וזאת, החל מיום 1 באוקטובר 2008, כאשר התשלום עבור ניהול נכסי הקרן מנוכה מהתמורה לה זכאית מנורה מבטחים פיננסים.

24.3. בהתאם לסיכום עם מנורה מבטחים גמל בע"מ, מערך השיווק של מנורה מבטחים גמל מספק שירותי שיווק עבור הקרן. בתמורה למתן שירותי השיווק זכאית מנורה מבטחים גמל לתמורה הנגזרת מדמי הניהול הנגבים מעמיתי הקרן במסלול הכללי כאשר חלק מהתמורה לה זכאית מנורה מבטחים גמל מיועדת לשיווק הקרן עצמה. בנוסף, החל משנת 2010 מנורה מבטחים גמל זכאית לתמורה עבור שירותי השיווק גם בגין עמיתים שהצטרפו למסלולים הנוספים בקרן (אומגה אג"ח ואומגה מניית).

24.4. החברה חתמה על הסכמי הפצה עם בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק מסד בע"מ, בנק מזרחי-טפחות בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק ערבי-ישראלי בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בנק אוצר החייל בע"מ, בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ, יובנק בע"מ ובנק הפועלים בע"מ, בהם נקבע כי החברה תשלם לבנקים עמלות הפצה בהתאם להוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה), התשס"ו-2006, תמורת ביצוע עסקאות של לקוחות עם החברה לצורך ביצוע הפקדות בקופות הגמל שבניהול החברה או לצורך המשך החברות של אותם לקוחות בקופות הגמל האמורות, בהתאם ליעוץ

שניתן ללקוחות בידי הבנקים. עד המועד בו יורשה הבנק עימו נערך ההסכם לעסוק ביעוץ פנסיוני כדן, ככל שטרם הורשה לעסוק בכך, יחול ההסכם לענין ייעוץ פנסיוני שיעניק הבנק לפי הוראות חוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995. כאמור לעיל, החברה התקשרה עם מנורה מבטחים פנסיה בהסכם שבמסגרתו מסופקים לחברה שירותי הניהול של הפעילות השוטפת של החברה מול מערך ההפצה הבנקאי, והחברה נושאת בחלק מעלויות מנורה מבטחים פנסיה בגין אגף שיווק בנקים שלה.

24.5. ביום 6 במרץ 2011 נחתם הסכם בין החברה למנורה מבטחים פנסיה, אשר בו נקבע, כי מנורה מבטחים פנסיה תעניק לעמיתי החברה שירות לקוחות טלפוני ושירותי קבלת קהל לקוחות פרונטאליים באמצעות העמדת המוקד הטלפוני שברשותה וסניפי חטיבות מנורה מבטחים פנסיה ברחבי הארץ לשירות העמיתים והחברה נושאת בחלק מעלויות מנורה מבטחים פנסיה בגין אגף קשרי לקוחות שלה.

24.6. הסכם עם מודוס סלקטיב ניהול ויעוץ השקעות בע"מ – במסגרת שירותי הניהול שמנורה מבטחים פנסיה התחייבה לספק לחברה, התקשרה החברה ביום 1 בינואר, 2012 עם חברת מודוס סלקטיב ניהול ויעוץ השקעות בע"מ (להלן: "מודוס") בהסכם ייעוץ, אשר בהתאם לו מקבלת החברה ממודוס שירותי תיאום ובקרת השקעות, לרבות השתתפות מודוס בשיבות ועדת ההשקעות ומתן חוות דעת והמלצות במסגרתה על אופן ניהול ההשקעות בקרן. התשלום עבור שירותיה של מודוס מנוכה מהתמורה לה זכאית מנורה מבטחים פנסיה.

25. הסכמי שיתוף פעולה

נכון למועד עריכת דו"ח זה אין לחברה הסכמי שיתוף פעולה.

26. הליכים משפטיים

26.1. ביום 24 בינואר 2012 הוגשה בבית המשפט המחוזי בירושלים כנגד מדינת ישראל וכנגד החברה תובענה ובקשה להכרה בתובענה כייצוגית (ת"צ 46597-01-12 אילן ספראי ואח' נגד מדינת ישראל ומנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ).

עניינה של התובענה הוא בטענה לפיה יש לראות בתמורה שמדינת ישראל קיבלה מהחברה האם בגין 50% ממניות החברה, כפירות שנכסי קרן ההשתלמות שבניהול החברה הצמיחו ועל כן היא שייכת לעמיתי קרן ההשתלמות אומגה.

שלושת התובעים הינם עמיתים של קרן ההשתלמות "אומגה" (לשעבר – קרן ההשתלמות למהנדסים) בתקופה הרלבנטית למכירה.

עד למועד השלמת העסקה, 25 בספטמבר 2008, היתה קרן ההשתלמות קופה ענפית (קופה שמתקיימים בה כל אלה: (1) ההצטרפות לקופה מוגבלת לפי תקנונה לציבור מסוים בלבד; (2) החברה המנהלת של הקופה היא גוף שפעילותו היא שלא למטרות רווח; ו- (3) מחצית לפחות מן הדירקטורים בחברה המנהלת של הקופה מתמנים בידי העמיתים).

ביום 25 בספטמבר 2008 רכשה מנורה פנסיה 50% מהון המניות של הנתבעת מידי מדינת ישראל ועוד 10% מהון המניות של הנתבעת מהסתדרות המהנדסים, בתמורה לסך של 20,050,487 ש"ח למדינת ישראל ו- 4,010,098 ש"ח להסתדרות המהנדסים, ובאותו המועד וכחלק מהמכירה הוסרו הוראות מתקנוני הנתבעת וקרן ההשתלמות, וקרן ההשתלמות חדלה להיות קופה ענפית והחלה להיות קרן השתלמות רגילה.

לטענת התובעים, תמורת המכירה מגיעה לעמיתי הקופה כפיצוי, בין היתר, בגין העלייה שהייתה צפויה בדמי הניהול. התובעים מסתמכים, בין היתר, על עמדתו של הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון מיום 17.1.2012 שקבע כי "במכירת קופת גמל ענפית, בין אם בהעברת ניהול הקופה לגוף מנהל אחר ובין אם במכירת אמצעי שליטה בחברה המנהלת, יש לשייך את תמורת המכירה לעמיתים, ולא לבעלי הקופה".

הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג היא כל מי שהיה עמית של קרן ההשתלמות במועד ההתקשרות עם מנורה פנסיה (30 ביוני 2008), המוערכים על ידיו בכ-24,790 עמיתים (להלן: "חברי הקבוצה").

עילות התביעה הנטענות כנגד מדינת ישראל הן, בין היתר, עשיית עושר ולא במשפט, חוסר תום לב, רשלנות, גזל ותרמית, וכנגד הנתבעת הן, בין היתר, הפרת חובת אמונים והפרת חובה חקוקה.

הנזק הנטען על ידי התובע הם כספי תמורה המכירה ששולמו למדינת ישראל (20,050,487 ש"ח) אשר היו אמורים להיות משולמים לקרן ההשתלמות.

26.2. הסעדים המבוקשים על ידי התובע הם, בין היתר: (1) תשלום תמורת המכירה לידי חברי הקבוצה ו/או לפצות את חברי הקבוצה בסכום השווה לסכום תמורת המכירה, (2) גילוי מסמכים ו/או חשבונות, (3) להורות על פסיקת פיצוי מיוחד לתובע ושכר טרחה לעורכי הדין המייצגים.

26.3. במכתב מיום 28 ביולי 2008, התקבלה בחברה דרישת שיפוי ממר משה ריטוב בגין הוצאות שנבעו מניהול הליך פלילי בבית המשפט השלום בתל אביב (ת.פ. 6743/02) אשר בסופו הוא יצא זכאי, במסגרת כהונתו כיו"ר דירקטוריון החברה.

מר ריטוב דרש שיפוי בגין הוצאות משפטיות בהן הוא נאלץ לטענתו לשאת בסך של 176,387 ש"ח.

במסגרת החלטת דירקטוריון שהתקבלה לפני העברת השליטה בחברה למנורה מבטחים פיננסיים בע"מ (שהושלמה ביום 25 בספטמבר 2008) אושרה באופן עקרוני דרישת השיפוי בכפוף לכך שועדת הביקורת תבחן ותאשר את סכום השיפוי.

במסגרת ועדת הביקורת של החברה אשר בחנה את בקשתו של מר ריטוב ואת המסמכים שהוגשו על ידו להוכחת ההוצאות שהוצאו על ידו, אושר סכום שיפוי בסך של 64,000 ש"ח בלבד לסילוק מלא וסופי של דרישותיו של מר ריטוב ובכפוף לחתימה על כתב ויתור וסילוק. סכום השיפוי טרם שולם הואיל וטרם התקבל כתב ויתור חתום ממר ריטוב.

26.4. ביום 17 בדצמבר 2009, התקבל כתב תביעה נגד החברה על ידי מי שסיפק שרותי הנהלת חשבונות לחברה בין השנים 1991 – 2005 (טרם העברת השליטה למנורה), בטענה כי התקיימו בין הצדדים יחסי עובד מעביד ולפיכך, על החברה לשלם לו דמי הודעה מוקדמת ופיצויי פיטורין בסך כולל של 94,400 ש"ח. החברה הגישה כתב הגנה לפיו היא דוחה את הנטענות בכתב התביעה ובכל מקרה עמדתה היא כי הוא קיבל את כל התמורה אשר הגיעה לו בגין שירותי הנהלת החשבונות שסיפק לחברה.

27. יעדים ואסטרטגיה עסקית

כללי:

- שמירה והגדלת נתח השוק של החברה בתחום הפעילות, תוך שמירה על רווחיות ואף הגדלתה.
- מיצוב החברה כגוף מנהל איכותי, דומיננטי, מקצועי, בעל עוצמה וניסיון ארוך טווח.
- מצוינות בהשקעות של הקרן.
- ניהול מסלולי השקעה מגוון ואיכותי העומד לרשות הלקוחות.
- העמדת מערך שירות ומידע זמינים ומשוכללים לרשות הלקוחות.
- מנוף כוחה הטכנולוגי ויכולות השיווק של קבוצת מנורה מבטחים לתחום קרנות ההשתלמות.
- שיכלול מערך הביקורת והבקרה.

הזדמנויות עסקיות:

- שינויים ברגולציה הגורמים לשינוי בסיסי במבנה השוק.
- תחום היעוץ והשיווק הפנסיוני, שעובר ויעבור התמקצעות לאור רפורמת בכר, יוצר פלטפורמה מקצועית בקשר של החברה עם הצרכן הסופי.
- העלאת המודעות של הצרכנים לחשיבותו של אפיק החיסכון לטווח בינוני, למקצועיותו של הגוף המנהל ולתשואות הגלומות בהשקעה.

סיכונים ובעיות עיקריות:

- סיכוני שוק ההון הגורמים לשינויים בתשואות הקרן.
- שינויי רגולציה עתידיים העלולים להרע את תנאי ההפקדה בקרן.

צפי להתפתחות בשנה הקרובה

.28

- פעילות שיווק ופרסום – בכוונת החברה לבצע מאמצי שיווק באמצעות מערך השיווק של קבוצת מנורה מבטחים, ולהרחיב את היקף ההסתייעות בהסתדרות המהנדסים בישראל (שהינה בעלת מניות בחברה) לצורך פנייה ממוקדת לציבור המהנדסים ושיווק הקרן.
- החברה פועלת במישורים שונים במטרה למקסם את פוטנציאל הרווחיות הקיים בעמיתי הקרן המנוהלת על ידי החברה.

ניהול סיכונים

.29

29.1. מדיניות הקרן בניהול סיכוני השוק והפיקוח עליהם

לקיחת סיכונים הינה חלק אינטגרלי מפעילותה העסקית של החברה ולכן חיונית להשגת יעדיה הכספיים ומימוש האסטרטגיה העסקית שלה. מטרת ניהול סיכונים הינה ניהול שקול של הסיכונים באופן שימקסם את התשואה תוך שמירה על מגבלות סיכון שנקבעו מראש בהתאם לסובלנות החברה לסיכון ועמידה בדרישות רגולטוריות. בנוסף, בקופות מבטיחות תשואה החברה שומרת על התאמה נאותה בין הנכסים לבין ההתחייבויות.

מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים כוללת את העקרונות הבאים:

29.1.1. אחריות לתהליך ניהול הסיכונים בחברה מתחלקת בין בעלי תפקידים ופונקציות בארגון, החל בדירקטוריון והנהלה, דרך ועדת השקעות, אגף ההשקעות, תחום ניהול סיכונים ומחלקת מידל אופיס.

29.1.2. דירקטוריון החברה המנהלת מאשר את מדיניות ההשקעות ומדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים. במסגרת מדיניות השקעות נקבעת, בין השאר, הקצאת הנכסים האסטרטגית, ונקבעים טווחי השקעה לקבוצות נכסים עיקריות ותיק ייחוס לקרן. החל מינואר 2010 מדיניות ההשקעה הצפויה לשנת הפעילות מוצגת באתר החברה בהתאם לדרישות הממונה על אגף שוק ההון, ביטוח ופנסיה באוצר.

29.2. תיאור תהליך ניהול הסיכונים

בהתאם לחוזר האוצר 2009-2-3 בקבוצת מנורה פועלת יחידת ניהול ובקרת סיכונים שבראשה עומדת מנהלת סיכונים בעלת מומחיות וניסיון רלוונטיים לביצוע התפקיד. הקרן מיישמת תהליך ניהול סיכונים, שאושר בדירקטוריון, המורכב מחמישה מרכיבים:

29.2.1. **זיהוי סיכונים**: מדי שנה נערך סקר זיהוי סיכונים בשיתוף מנהליה הבכירים של החברה. במהלך הסקר מזהים סיכונים חדשים, מוערכים מחדש סיכונים קיימים ונבחנים הצעדים שנקטו לטיפול בסיכונים שהתממשו.

29.2.2. **מדידת סיכונים**: החברה מודדת סיכונים פיננסיים באמצעות תוכנות מתקדמות לכימות סיכוני שוק וסיכוני אשראי.

29.2.3. **ניהול סיכונים**: החברה מנהלת את הסיכונים הפיננסיים בעיקר באמצעות הגבלת חשיפתה לסיכונים המניות, הריבית, המט"ח והאשראי. המגבלות שקבעה ההנהלה נועדו להגביל את הסיכונים ואת הנזק שיכול להיגרם כתוצאה משינויים בלתי צפויים בשווקים. מערכת המגבלות תוחמת את השפעת החשיפה של תיק ההשקעות לשינויים בלתי צפויים בשיעורי ריבית, המדד, שערי החליפין וכו'. באופן כללי, המגבלות נקבעות ברמת החשיפה לגורמי הסיכון (כמשקל מסך הנכסים בתיק), וברמת הסיכון הכולל והסיכון היחסי ביחס לתיק הייחוס. מנהלי השקעות מבצעים בפועל את בחירת הנכסים במסגרת ההקצאה האסטרטגית שאושרה להם, תוך עמידה בנהלים ובמדרג הסמכויות לביצוע פעולות השקעה.

כמו כן, מנהלי ההשקעות נדרשים להבין את הסיכונים הגלומים באסטרטגיות ההשקעה בהן הם בוחרים ולגלות רמת ביצועים המצדיקה את רמת הסיכון שנלקח.

29.2.4. **בקרת סיכונים**: ראה אמצעי הפיקוח המפורטים להלן.

29.2.5. **דיווח**: מנהל הסיכונים מביא את חוות דעתו לועדת השקעות בדבר הסיכונים הקיימים והפוטנציאליים בתיק נכסי ההשקעה של הקרן, אחראי על זיהוי הסיכונים, הערכת השפעתם ואופן ניהולם, ומסירת דיווחים מיידיים ותקופתיים לדירקטוריון, לועדת השקעות ולמנהל הכללי. הערכת הסיכונים כוללת מדדי סיכון וביצוע אבסולוטיים ויחסיים לתיק הסמן המוגדר לקרן.

29.3. **אמצעי הפיקוח על מדיניות ניהול הסיכונים בנכסים המנוהלים ע"י הנהלת הקרן הם:**

29.3.1. ועדת השקעות עוקבת אחר הקצאת הנכסים הטקטית ורמת הסיכון האבסולוטי והיחסי (ביחס לתיק הייחוס), ומפקחת על העמידה במגבלות שקבע הדירקטוריון ומגבלות השקעה אשר חלות על כל קופה מתוקף החוק (תקנות קופות הגמל).

29.3.2. בקרה על מגבלות חשיפה לסיכוני שוק ואשראי מתבצעת באופן שוטף על ידי מחלקת בקרה ודיווח (מחלקת ה-Middle Office) (בקרה קו ראשון). בנוסף התראה על חריגות מגיעה לבקר הסיכונים (בקרה קו שני), אשר אחראי על בדיקת אופן הטיפול בחריגות ודיווח לועדת השקעות.

29.3.3. בקרה ומעקב אחר מדדי סיכון וביצוע נעשית על ידי תחום ניהול הסיכונים בחברה. מדדי הסיכון והביצוע מתייחסים, בין השאר, לתנודתיות כוללת של תיק הייחוס ותיק הנכסים (מדד HSSTD), לתנודתיות יחסית של תיק הנכסים ביחס לתיק הייחוס (מדד עקיבה Tracking Error), ולביצועי התיק ביחס לתיק חסר סיכון (מדד שארפ).

29.3.4. ניטור תקופתי, ע"פ תוכנית עבודה רב שנתית, יבוצע על ידי מבקר הפנים בפעילויות המתוארות לעיל תוך התמקדות בתהליך מתן אשראי סחיר ולא סחיר ותהליך ניהול סיכונים פיננסיים.

29.4. **סיכוני אשראי**

סיכון אשראי מתייחס להפסדים העלולים להיגרם לקרן כתוצאה משינוי (זמני או קבוע) ביכולתם של מנפיקים/לווים לעמוד בהתחייבויותיהם הפיננסיות לקרן, בפרט יכולתם לפרוע קרן או לבצע תשלומי ריבית במועד. שינויים בהערכת הסיכון של מנפיקים/לווים משפיעים גם על מרווח האשראי הגלום במחיר נכסי החוב, ולפיכך על שווי ההוגן.

ההשקעה באג"ח של חברות ואשראי סחיר אחר מתבצעת ע"י מנהלי ההשקעות המתמחים בסוג נכסים זה, בהתאם לדירוג של החברה (כפי שנקבע ע"י חברות הדירוג או ע"פ מודל דירוג פנימי), איתנותן הפיננסית של החברות, רמת הביטחונות וכושר החוזר, ולפי מדרג סמכויות שהוקנה להם. מתן הלוואות ואשראי לא סחיר מתבצע בהתאם למדיניות מתן אשראי לא סחיר התואמת לדרישות חוזר האוצר עבור סוג אשראי זה. ועדת אשראי של קבוצת מנורה מבטחים בוחנת עסקאות בודדות, בין השאר בעזרת מודל דירוג פנימי. ועדת ההשקעות מפקחת על רמת פיזור נאותה בתיק נכסי החוב כולל שמירה על מגבלות חשיפה הנגזרות מתקנות השקעה או מדיניות הקרן.

לא קיימת בקבוצה אסטרטגיה לגידור סיכון האשראי באמצעות מכשירים פיננסיים (כגון נגזרות אשראי).

29.5. **גורמי סיכון, חולשות ואיומים**

קיימים מספר גורמי סיכון המשפיעים על רווחיות החברה ויציבותה וכן על מצבן של קופות הגמל שבניהולה. להלן יפורטו גורמי סיכון אלה ומידת השפעתם:

29.5.1. סיכונים מאקרו כלכליים:**שינויים בשווקים הפיננסיים**

סיכון זה נובע מתנודתיות שווים ההוגן של מכשירים פיננסיים כתוצאה מתנודתיות של גורמי השוק כגון ריבית, שער חליפין, שיעור האינפלציה ומדדי מניות בשוק המקומי והשוק העולמי. שינוי בגורמי סיכון אלה עלול להשפיע על שווי נכסי קופות הגמל אותם החברה מנהלת החברה ושביגים היא גובה דמי ניהול. שינויים בשווי נכסי קופות גמל מבטיחות תשואה משפיעים ישירות על רווחיות החברה וההון העצמי שלה.

סיכוני אשראי

החברה משקיעה חלק מנכסי קופות הגמל במתן אשראי לתאגידים וללווים שונים וכן בפיקדונות. אי לכך, פגיעה ביציבותם וכושר החזר של גופים שונים עימם התקשרה החברה, כמו לווים, מנפיקים, בנקים ומבטחי משנה עלולה להשפיע על ערך הנכסים. כמו כן, נכסי אשראי הניתנים מכספי הקופות, המוצגים בשווי הוגן, מושפעים משינויים במרווחי אשראי כתוצאה משינוי בפרמיית הסיכון המיוחסת לחברות הלוות/מנפיקים.

סיכוני נזילות

החשיפה לסיכוני נזילות נובעת בעיקרה מסיכון הפדיון המוקדם המהווה אופציה בידי העמיתים למשיכת הכספים שהפקידו בקופות הגמל. צורך לפדות זכויות עמיתים בהיקף ניכר במועד בלתי צפוי ע"י מימוש נכסים עלול לגרום לשחיקה בערכם ביחס לשווים ההוגן. סיכון זה עלול להתממש במקרה של אירוע קיצון שיגרום למספר רב של עמיתים, בו זמנית, למשוך את כספם. ההסתברות לאירוע כזה אינה ידועה אך נחשבת נמוכה מאוד.

שינויים במצב המדיני

הרעה במצב המדיני והביטחוני של מדינת ישראל עלול לגרום לשינויים בשווקים הפיננסיים ולפיכך לירידה בשווי הנכסים שבניהולה של החברה.

שינויים במצב הכלכלי

מקומי מיתון במשק עלול להשפיע על קופות הגמל והחברה בין היתר דרך ירידה במספר המצטרפים לקופות הגמל, עלייה בפדיונות עמיתים, ירידה בשכר העמיתים, ולפיכך הפחתה בדמי הניהול אותן גובה החברה המנהלת כתוצאה משינויים בהיקף נכסי הקופות ובהיקף גביית דמי גמולים. כמו כן, הרעה במצב המשק עלולה להשפיע על שווי השוק של הנכסים הפיננסיים ויכולת הפרעון של גופים בישראל שאליהם חשופה הקבוצה.

29.5.2. סיכוני ענפיים:**ניוד כספים**

החברה וקופות הגמל שבניהולה חשופות להחלטת עמיתה והציבור הרחב על העברת הכספים שבניהול החברה לגורמים מתחרים בשוק, וכן על העברות כספים לקבוצה ממתחרים. סיכון זה נובע, בין השאר, משינוי בטעמי הציבור לגבי רמת החסכון ו/או אפיקי חסכון שונים, מהתנאים המוצעים ע"י מתחרים, מהוראות רגולציה המקלות על ניוד כספי חסכון ארוך טווח ומרמת שירות.

שינויים רגולטורים

שינויים בהוראות חוק, תקנות והנחיות רגולטוריות החלים על גופים מוסדיים כרוכים בד"כ בהוצאות כספיות ליישומן, כגון הוצאות בגין פיתוח מערכות מידע ותוספת כוח אדם, ו/או משפיעים ישירות על החברה התוצאות העסקיות בענף. שינויים כאמור מחייבים גם עמידה בלוחות זמנים לביצועם. שינוי בשיעורי דמי הניהול המרביים אותם רשאית החברה לגבות מעמיתי הקופות שבניהולה עלול להשפיע על הכנסותיה ורווחיותה בהתאם לשיעור השינוי בהם. שינויים בשיעורי דמי העמלות אותם רשאית החברה לשלם לסוכני ביטוח ו/או בשיעורי עמלות ההפצה אותן רשאית החברה לשלם ליועצים פנסיוניים עלולים להשפיע על רווחיותה בהתאם לשיעור השינוי בהם.

שינויים בתנאי התחרות

התוצאות העסקיות תלויות ביכולת החברה לפעול בענף תחרותי. ענף החיסכון לטווח ארוך עובר שינויים רבים המגבירים את התחרות בשוק. החברות המתחרות בחברה אינן רק קופות גמל אלא גם קרנות פנסיה, חברות ביטוח וחברות ניהול השקעות. יכולת החברה לעמוד בדרישות הרגולציה, להציע לעמיתים מוצרים חדשניים ולפתח יחסי עבודה תקינים עם מפיצים הינה קריטית להמשך רווחיות החברה.

סיכונים עסקיים של קופות הגמל

קופות הגמל חשופות לחובות מעסיקים אשר אינם עומדים בתשלום דמי הגמולים עבור עובדיהם במועד, שכן בהתאם להוראות ההסדר התחיקתי הרלבנטי הקופות מחויבות להעניק את הכיסויים המתאימים גם בנסיבות שבהן לא שולמו דמי הגמולים.

29.5.3 סיכונים מיוחדים של החברה:**סיכונים תפעוליים**

הסיכון התפעולי מתייחס להפסד שנובע מכשל או אי נאותות של תהליכים, אנשים או מערכות פנימיות או כתוצאה מאירוע חיצוני לחברה. לדוגמה, מעילות והונאות בכספי החברה עלולות להביא להפסדים בלתי צפויים; פריצה למערכת מחשב עלולה לגרום להשבתת פעילות זמנית, כמו גם טעויות אנוש בביצוע תהליכי השקעות, גביה וטיפול בכספי עמיתים.

התרחשות אירועים חיצוניים שאינם כלולים בתוכנית ההתאוששות מאסון (DRP/BCP) עלולה להשפיע על יכולת החברה לתפקד באופן אפקטיבי ולגרום לפגיעה בעסקיה.

29.5.4 תלות במערכות מידע

פעילות החברה תלויה באופן מהותי במערכות המידע שלה ושל הבנקים המתפעלים את פעילות הקופות. כשלון בפיתוח, הטמעה ותפעול שוטף של מערכות המידע התומכות בתהליכי הליבה בחברה עלול לגרום לפגיעה ביכולת החברה לתפקד באופן תקין, ולפגיעה ביכולתה לפתח מוצרים חדשים ובמתן שירות הולם ללקוחותיה.

29.5.5 הליכים משפטיים

פעילות הקבוצה בתחום הביטוח וחיסכון טווח ארוך יוצרת חשיפה מהותית לסיכונים משפטיים, ובכללם תובענות ייצוגיות ועיצומים מצד הרגולטור. תקדימים משפטיים עלולים להגדיל את סכומי התביעות כתוצאה מהליכים משפטיים בגין ליקויים בעצוב ותפעול ההסכמים אליהם כפופה החברה (לרבות פוליסות, והתקשרויות עם צדדים שלישיים). באוגוסט 2012 יכנס לתוקף חוק הגברת האכיפה בשוק ההון אשר מרחיב את סמכויות הממונה בהטלת קנסות על גופים מוסדיים בעת הפרה של אחת ההפרות המנויות בתוספת לחוק וכן מטיל אחריות אישית-פיקוחית על המנכ"ל.

29.6. טבלת גורמי סיכון

בטבלה הבאה מוצגים גורמי הסיכון שתוארו לעיל על פי טיבם - סיכוני מקרו, סיכונים ענפיים וסיכונים מיוחדים לחברה, אשר דורגו, בהתאם להערכות הנהלת החברה, על פי השפעתם על עסקי החברה בכללותה - השפעה גדולה, בינונית או קטנה*:

מידת השפעת גורם הסיכון על החברה וקופות הגמל שבניהולה	הסיכון		גורם הסיכון	סוג הסיכון
	השפעה גדולה	השפעה בינונית		
	x		שינויים בשערי מניות	סיכוני מאקרו
	x		שינויים בריבית	
x			שינויים בבסיס : מט"ח ואינפלציה	
	x		פגיעה בשווי הנכסים המנוהלים ובתשואה על הנכסים	סיכוני אשראי
x			משיכת כספים מהקרן	סיכוני נזילות
	x		ציפייה לאירוע מדיני בטחוני עלולה להשפיע על שווי הנכסים המנוהלים	שינויים במצב המדיני
	x		פגיעה בהיקף הנכסים המנוהלים והקטנת הכנסות מדמי ניהול	שינויים במצב הכלכלי
	x		חשיפה להחלטות העמיתים בדבר ניווד כספים לגורמים מתחרים בשוק	ניוד כספים
		x	סיכונים הנובעים מהוראות ההסדר התחיקתי	סיכונים רגולטוריים
		x	שינויים מבניים בתחום החיסכון לטווח ארוך, תחרות על המחיר	תנאי תחרות
	x		תביעות כנגד החברה המנהלת וקרנות הפנסיה	אקלים שיפוטי
x			חובות מעסיקים	סיכונים עסקיים
		x	הפסד כתוצאה מכשל או ליקוי תפעולי במערכות או תהליכים או מאירוע חיצוני	תפעוליים
		x	כשל במערכות המידע	תלות במערכות מידע
	x		הפסדים מתביעות משפטיות ו/או עיצומים	הליכים משפטיים

* קיימים קשרי גומלין בין סיכוני מאקרו לסוגיהם, כאשר לחלק מסיכוני המאקרו השפעות מנוגדות. במקרה כזה התממשות של מספר סיכונים יחד מקטינה את השפעתם (הסיכון הכולל קטן מסכום חלקיו).

המידע הכלול בפרק זה מכיל מידע הצופה פני עתיד והוא משקף את הערכותיה של החברה. הערכות אלה מבוססות בין השאר על כלל העובדות והנתונים המפורטים בפרק זה. התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מן הערכות כתוצאה משינויים שיחולו באיזה מהעובדות והנתונים המפורטים לעיל, ו/או כתוצאה משינויים שיחולו בגורמי הסיכון שחלים על החברה בכללותה המפורטים בסעיף 29 לעיל.